

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a dóua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
sá se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«

in
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul XII.

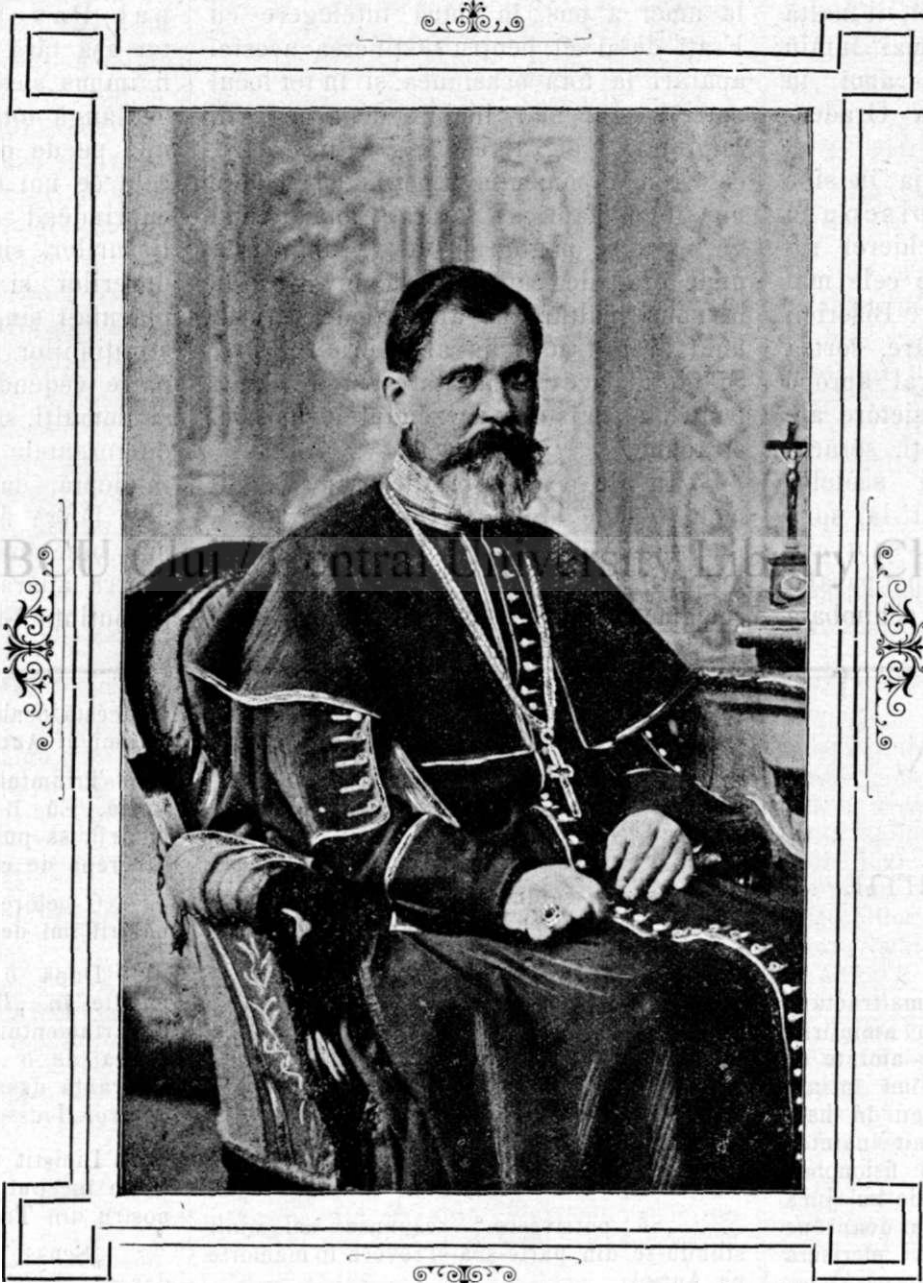
Blas 20 Martie 1902.

Numérul 12.

Iubileul Episcopului Pavel.

EPISCOPUL PAVEL.

Biserica greco-cato-lică română, și peste tot neamul românesc, îmbogățită își au deja céta bărbaților binemeritați cu numele unui Arhiepiscop, a cărui strălucire va crește în mărime, după cum timpurile de la noi se vor depărta. Credința neclătinată, umilinta înălțătoare și silinta neadurmită, cu cari de o jumătate de veac slujesce la altarul Domnului; devotamentul nețermurit către Biserica lui Christos; iubirea statornică față de neamul, al cărui fiu se mândrește a fi, ca și față de patria, al cărui cetățen este; zelul desfășurat întru apărarea și înmulțirea moștenirii, primite de la înaintașii săi; creațiunile monumentale ce le-a ridicat în pustiul încă destul de larg al așezămintelor culturale românesce: da toate acestea, deja de mult, cu litere adevărat neșterse au întipărit în inimile Românilor veneratul nume al Episcopului Michail Pavel.

Dacă așa dar iubileul de muncă apostolicescă a orîi carui preot stăpânit de spiritul Domnului, este motiv de sărbătore, — cu atât mai virtos inimile noastre saltă de bucurie putend saluta în ziua de 21 Martie 1902 împlinirea a cinci zeci de ani de când, prin punerea mânilor arhieresci pe capul său, a fost înălțat între preoții Domnului Escelența Sa Prea Sfințitul D. D. MICHAÏL PAVEL, Episcop greco-catolic de Oradea-mare.

Trecend prin greutățile și lipsurile cele mai mari, dar cu succese pururea strălucite, peste cursul scólelor, Michail Pavel, în 21 Martie 1852, se chirotonesece întru preot de către Episcopul de la Muncaciú, și prin acesta se începe firul activității sale în viața publică.

Íubirea de Biserică și de neamul său, care îi cuprinde inima chiar împrejurul vetrei modeste a bunilor săi părinți, și carea însoțită fiind apoi

de o sârguință de fier, îl face să nu știe de osteneți și de piedeci întru a conlucra la înălțarea aceluia prin binefacerile celei dintăii, va rămânea drept caracteristica generală a întregii sale activități până la noi. Primele dovezi despre acesta le dá cu strălucire ca Notar consistorial, mai întâi la Ungvár pentru afacerile celor 70 de parochii românesce, ținătoare de Episcopia Muncaciului până la reactivarea Mitropoliei de Alba-Iulia și Făgăraș, iar după aceea la Gherla, unde, ca și brațul drept al Episcopului Alexi, muncesce cu pri-

cepere deseversită și cu totă încordarea la organizarea nóuei diecese.

Teren mai larg de muncă i-se deschide înse în anul 1860, când Episcopul Gherlei printr'o fericită inspirațiune îl trimite de Vicar episcopesc în Maramureș.

Avéntul de deșteptare ce se pornise tocmăi pe atunci printre Români din alte părți, nu întârzie a se stîrni cu aceeași însuflețire și printre urmașii lui Dragoș. În fruntea mișcării salutare la locurile cele dântăii se găsesce pretutindenea Vicariul, nici un act public nu

se întreprinde pentru apărarea drepturilor, pentru afirmarea și valorarea elementului românesc, și nici un paș nu se face spre înaintare, unde el să nu aibă alésă parte de conducător.

În însemnata operă de dismembrare a bisericilor românesce de Episcopia Muncaciului se lăsase o știrbire, ba trebuie să zicem o rană deschisă, adenc simțită în deosebi de Români din Maramureș, întru cât chiar în Siget, la centrul comitatului, ei rămăsără și pe mai departe sub ocârmuirea hierarhiei rutene. Pentru vindecarea acestei

rane, pentru ștergerea acestei umiliri, Vicariul Pavel spriginit cu căldură de cler și de fruntașii poporului, după eforturile cele mai mari, după repetite stăruințe și alergări pe la Budapesta și Viena, ba chiar și până la Roma, avută-a mângăierea de a duce lupta la bun sfârșit. Ast fel încât, dacă astăzi Românii se mândresc cu Scaun vicarial, cu biserică, școlă și case parohiale propriu în Siget, mândria lor la locul întâiu pe vecie va rămâne legată de numele celui mai popular Vicar ce l-au avut ei în persoana lui **Michail Pavel**.

După doisprezece ani, ca Vicar, și după douăzeci ca preot — ani de muncă neîntreruptă pentru înflorirea așezămintelor sacre și culturale românești puse sub ocrotirea Bisericii, după eforturile încordate ce le-a desfășurat cu deosebire spre binele poporului român din Maramureș, — îndoită grație regescă și pontificie la anul 1872, spre bucuria clerului și a poporului, îl înalță la demnitatea de Episcop, mai întâiu pe Scaunul din Gherla, și apoi în scurtă vreme pe cel de la Oradea-mare.

Misiunea episcopescă deja în sine însăși destul de grea, Episcopul Pavel, ca și cei alaiți Archierei români, are a o îndeplini între cele mai mari dificultăți. Dtepturile Bisericii noastre espuse mereu la încercare, sörtea materială a clerului în general apröpe insuportabilă, suferințele sfâșietöre ale văduvelor și orfanilor de preoți, sörăcia universală a bisericilor și școlölor preste tot avisate mai numai la spriginul poporului, amărit și el sub povara sarcinilor de tot felul; apoi paralel cu acestea, situația politică schimbată

și deosebită de vremile în cari Archierei nostri erau conducători ai națiunii chiar și pe terenul sgomotos al politiceii militante: töte acestea, pe de o parte zilnic implu inima Episcopului cu noii și noui îngrigiri și amărăciuni, iar pe de alta îi impun observarea unei tactice pline de extreme circumspecțiunii la aflarea și ținerea căilor de mijloc.

Ei bine, Episcopul Pavel, în conștiința acestor datorințe și a atötor dificultăți tot de a una s'a aflat la locul sörü de neadurmită sentinelă a drepturilor Bisericii și respective Provinciei noastre mitropolitane. Ast fel bunioră, scurte, după temperamentul firei sale, dar mari și înalțătöre i-au fost cuvintele, prin cari în memorabila Conferință episcopescă de la Blaș din vara anului 1897, incuragia pe cei mai tineri la luptă justă și legală pentru apărarea acelorăși drepturi sacre și alt cum bine determinate. Și de atunci densus umër la umër a pus, în bună înțelegere cu Frați de ai sörü, pentru susținerea acestei apărări la tötä ocașiunea și în tot locul potrivit. Iar mai înainte de aceea, în împrejurări așiderea de grea încercare, ca să mai pomenim repetind cu plăcere un singur fapt, s'a arătat hotărît mai vörtos a se pogori și de la înalțimea unde era, de cât a-și da învoirea la la nouă înalțăre cu abatere de la usul unui drept tradițional al Bisericii noastre. Și faptul acesta, înalțăre va rămânea pentru el în istoria așezămintelor noastre străbune.

În ale ocărnuirei diecesane, susținând bunele oröndueli moștenite de la înaintașii sörü, îndreptând cele de îndreptat, saü punönd mâna la reforme reclamate de mersul vremurilor, stră-

duitu-s'aü a nu pierde din vedere, că töte acestea rezultate temeinice numai atunci se pot obține, când rigörea mereü stă însoțită de spiritul bländetölor.

Binecuvöntată este și va rămânea pomenirea acelor Archierei și fi ai Bisericii, cari cu agonisela ostenelilor lor au ușurat și în sinul națiunii nostre implinirea misiunii dumnezeescei pentru învörtarea tuturor neamurilor pämintului. În această privință cu deosebire, adecă pe terenul bineficientei publice, Episcopul Pavel s'a dovedit pe sine de neîntrecut și fără de päreche mai ales între înaintașii sörü.

Nu lipsesc chiar și printre ai nostri de aceia, cari se lasă stäpäniți de ideii fantastice asupra bogățiilor beneficiului episcopesc de la Orade. — Netägäduit este, că acest, beneficiü între ale nostre cuprinde locul dintäiü; dar de zece ori mai mult stă faptul, că dacă Episcopul Pavel nu și-ar fi dat osteneii tot așa fără de päreche, dacă nu și-ar fi impus șiesi jertfele cele mai mari, pe lângă tötä bunăvoința ce ar fi avut'o, nici pe de departe n'ar fi putut sörversü, cele ce noi sörversite le știm. Dar el, cuprinönd cu ochiul sörü întinderea lipsurilor, simțind cu inima sa multimea durerilor și nu odată suspinând în plăcuta-i singurătate peste sörăcia instituțiunilor moștenite, iar pe de o altă parte vödönd necesitatea de a desvolta și înmulți, spre a nu rămânea coplesiti de torentele progresului, — pus'aü, cu înțelöptă, dar mereü darnică crutare, filer lângă filer numai ca să potä säri mai bine într'ajutorul lor, de vreme ce pentru apărarea lor făcut'aü töte câte în putință i-au fost. O, da, el, Epis-

FEUILLETON.

Cunoscüti intimi.

De Alfons Alois.

Pe onörea mea, ori cât imi maltractam, memoria și ori cât imi greblam amintirile totuși nu fui în stare a mi aduce aminte de Domnul, carele așa de intim imi întinse onorabila sa dröptă, tocmai când în hala armatei de la espositie stam ulmit înaintea unui tun Maxim. Adevör, că o fisionomie cam în nesce träsuri de tot palide imi juca prin minte, dar circumstanțele mai deapöpe despre când? și unde? imi pöriseră cu totul.

„Ei, fie care vine odată la rënd“ zise vis-a-vis-ul meu în ton vesel. „Cu câți-va ani înainte m'ai recunoscut D-ta pe mine, acum te recunosc eu pe D-ta. De altmintrelea să nu fie cu supărare: Ernest Duval-Housset din Treville de lângă Meusa.“

Acum më făceam, că sint de tot rușinat, că am putut să fiü atât de afurisit de uituc, să-mi iösä mie din minte fisionomia Dlui Ernest Duval-Housset, pe carele l'am cunoscut în Treville-sur-Meuse și l'am revödut în Paris? . . .

Bine să vö însemnați inse, că eu nice odată n'am pus piciorul în acel cuib de cioră. Istoria acösta își are chițibușul sörü deosebit.

Mai înainte de asta cu câți-va ani, după o preumblare cu amicul meu Georgiü Auriol, ne oprirăm din întâmplare în grädina cafenelei d'Harcourt, luänd loc la o masă în a cärei apropiere ședea un Domn sorbindu-și berea cu tötä comoditatea.

Fiind o căldură infernală Domnul își pusese pälăria pe un scaun și în fundul aceleia zäri amicul meu Auriol numele și adresa fabricantului: „P. Savigny, strada Haller, Treville-sur-Meuse.“

Cu serioșitatea aceeä, care o lua Auriol tot de una în päcäliturile sale capitali ficsä de tot tare pe omul nostru de la masa vecinä și apoi îi adresä întrebarea curtenitöre: „Pardon Domnule, așa că D-ta te tragi din Treville-sur-Meuse?“

„Sä potrivește,“ raspunse cel alai silindu-se din parte-și a-și revoca în memorie pe Auriol.

„Ah,“ replicä acesta, „eram firm convins, că nu më înșel. Eu cam adese ori umblu în Treville. Am acolo un cunoscut bun. Pöte că-l cunosc. E un anumit Savigny, pälărieriü, șede în strada Haller.“

„Ba bine, că nu l'oi cunöce! și încă cât de bine! că dörä de la el am cumpörat pälăria acösta.“

„În adevör?“

„O, cum să nu cunosc pe Savigny! . . . dörä ne cunöcem, de când eram numai de trei schiöpe. La olaltă am frecat acelea-și bănci de școlă. Eu îi strig pe nume Pavele și el imi zice Ernest.“

Și conversația despre Treville-sur-Meuse, apoi începu a sbörnäi ca o morișcă

De acösta localitate, cu cinci minute mai înainte și amicul Auriol nice de nume nu-l aușise.

Triumful lui Auriol imi viri un cui la inimä. Eu îi invidiam laurii lui și më hotărîi, să pun pupază pe colacul lui, ca să crepe de ciudä.

O ochire repede pe căpușala faimösel pälării imi descoperi inițialele D. E.-H.

După o resfoire ascunsä de döus minute în „Bottin.“ cartea de adrese a departamentului — cafeneua d'Harcourt dispunea de o atare carte — imi căștigai siguranță despre întreg p. t. nume E. D.-H. „Duvol-Housset (Ernest), speditor“ etc. . . .

Liniștit venii örä-și la locul meu și acum începu a lua eu la röpör pe omul nostru din Treville.

„Scusä, Domnul, de cum-va greșesc, dar eu cred, că vöd înainte mea pe di speditor Duvol-Housset!“

„De bună samä Ernest Duvol-Housset, spre serviciul D-tale Dömbule.“

Domnul Duvol căscä deodată gura vödöndu-se recunoscut de doi individi pe cari nu-i întinise în viața sa. Dar și urmirea lui Auriol era mai peste măsurä.

Prin ce mäestrie de strigoi am potut afla eu numele și ocupațiunea acestui industriaș?

Apoi continuai:

„Roux senior e încă tot primariü în Treville?“ (În grabä ochisem în „Bottin“ cuvintele: Dr. Roux Tatäl)

„Durere! Cu trei luni mai înainte l'am dus la mormint pe sörmanul bärbat.“

copul Pavel, cea ce când-va nu s'a descurajat luptându-se cu cea mai mare și aprăpe neînchipuită lipsă spre a putea învăța carte, — ajuns pe Scaunul încunjurat de prisosință, nu s'a crezut indejosit a străbate câmpiile, a pătrunde prin desimea codrilor, a mânea cu săptămânile prin crepăturile munților, infruntând vijeliile naturii și cu merinde uscată nutrindu-se, numai și numai ca mai multă agonisela să adune, spre a și putea sătura fîmea și astimpăra setea de cultură cât mai mulți fi și fice ai și mai mult iubitelui său neam românesc!

Și dacă vreți să vedeți cu ochii și să pipăiți cu degetul unele din rîdele atâtor jertfiri și osteneli, alergați la pîlele bătrînelui Bihor, și acolo pietrele schimbate în pompoase palate culturale vor grăi vouă cuvinte mari; iar și mai tare de cât acelea vor spune vouă, între lacrimi de recunoștință, mulțimea tinerilor locuitori din ele, acele sute și sute de scumpe odrasle ale neamului ce cresc și se desvîltă prin frica Domnului spre înțelepciune, — vor spune vouă și mereu peste veacuri se va auzi, cine a fost și cine este Episcopul Michail Pavel. Apoi la întorsul vostru, intrați în orî care din multele locașuri sacre așisderea ridicată sau împodobită de el, și după glasurile preoților, orfanilor și sîracilor mîngăiați iarăși de el, dînd laudă Tatălui ceresc, sîrbătoriți cu creștină bucurie și mîndrie Îubileul de aur al preoției alesului său, și mai cereți tot odată și cu toții de la Domnul să cerem pentru el, pentru **MICHAIL PAVEL**.

Mulți ani!

ACROSTICH.

—***—

*Esclentissimului și Reverendissimului
Domn*

Michail Pavel de Peteritye

*episcop gr. cat. de Oradea-mare, consil. int.
de stat, cavalier al strălucitului ord. Francisc Iosif I.
șcl. șcl. cu ocaziunea jubileului semiseclar
al preoției Sale.*

—◆◆—

*Mare în fapte, în gânduri și simfiri,
Inalt în virtuți, și a inimii prniri;
Char ceresc evlavios cerînd,
Ani cinci-zeci altariului servînd.
In timpuri furtunoase, constant Ai stat,
Lucrînd cu înțetire, Oh! Mare Prelat.
Portul Aulis cu stîrpă stagnare,
A fost trépta, la care avuși chemare;
Vedă-și înse îndată, Oh! bunule Părinte!
Enormul sacrificiu ce Artemis pretinde...
L'ai oferit de loc, căci inima-Ți ardeu,
Se frîmînta cu planuri, în gânduri se sbătea,
Erai pîtruns; . . . muncit de un sfînt dor,
Trăiați oftînd să crească un cult popor;
Rogătu-Te-ai, jertfit-ai ani semiseclari!
Ajutor dînd, și inspirînd pe-ai nației vlăstari.
Isvore de credință și muselor Palat,
Armată culturală, națiunei Ai creat.
Să zicem dar' Osana și bine cuvîntat,
Cel-ce un semiseclu, jertfit-a și-a lucrat...
Ave!... la mulți ani!!... jubilate Prelat!!!*

in semnul devoțiunei fiesci:

Corneliu Gitta
paroch gr. cat.

La serbarea jubilară a Episcopului Pavel.

Seminariul de băieți și preparandia diecesană de Oradea-mare, din acest prilej prezintă colectiv Marelui Arhiepiscop, un album de felicitare, cu un cuprins de 12 pagini, în legătură de lux, care (cu litere maiusculare aurite) poartă inscripțiunea:

Seminariul și Preparandia
La Jubileul Preoțesc
Semiseclar
A Episcopului Diecesan
Michail Pavel.

Paginile singuratice sînt decorate cu arcuiri triumfale așezate pe colonne cu capitele artistice. — În fruntea arcului triumfal într'un pervas rotund, cu diametru de 3.5 cm., împodobit cu ghirlandă de flori, strălucesc pe fiesce care pagină portretul bine nimerit al Iubilantului, cu inscripțiunea semicercuală „Episcopului Michail Pavel“, érá în mijlocul mosaicului dintre pedestalele columnelor, cu indicarea în două și-ruri a faustei împregiurări, că iubilantele e „în 21 Martie 1902, preot de 50 ani.“

Însa-și adresa de felicitare are cuprinsul și formatul următor:

A) Frontispiciul adresei îl forméază chronosticul următoriu (cu litere colorate), decorat cu un potir susținut de ingeri, între raze de mîrire. Adeca:

O VIETIA CVVIOSA
PRIN VIRTUTE GLORIOSA
LA ALTARULV DOMNVLVI.

Érá dosul acestui frontispiciu poartă emblemele chimării preoțesci, adecă: potirul între stălpări de oliv și finic, combinate cu

„Uite, uite! era un domn de totului tot brav și pe deasupra un adevărat și veritabil consilier de sănătate. De mă bolnăviam vre o dată serios în Treville, tot de una el me trata și după scurt timp eram sănătos ca peșcele în apă.“

„Da, da, pierderea lui e aprăpe ireparabilă.“

Intracea îi veni și lui Auriol ceva apă pe creți și el scoce ori o apucătură de rîșbol. Pe câte-va momente se șterse de la masă și apoi se întorse érá-și bine provisionat. Treville și bravii săi locuitori ne-au dat materie tot mai abundanță la conversația noastră.

Duvol-Housset abia mai credea urechilor sale.

„Auzi acolo! Dvostre cunósceți ómenii din Treville mai bine de cât mine, carele m'am născut acolo și am tras acolo de pe mine douăzeci și cinci de ani.“

Noi înse băteam fierul țapăn mai departe: „Și cum îi merge bravului fabricant de cuțite Jobert? Durandean e încă tot veterinar bine situat? Și veduva Lebedel? Încă tot ea conduce „otelul la postă?“ etc. etc. Scurt, cei doi foi despre Treville, cari se află în grósa carte a departamentului, au fost pe deplin jertfiți. Auriol adecă, un vandal modern, prin o procedură injurióasă își însușise acei doi foi, și marinos pe neobservate mi-l vîrșise unul mie.

Duvol-Housset era în al șeptelea ceri. În dispoziția sa veselă plătia pocalele de bere unul după altul. Érá noi ștregar și seteoși cu stomac încă studentesc căpțușiam bine.

Pentru că afară de căldura infernală nimic nu poténeză așa de tare setea ómenescă, de cât tema delicată, de a te estinde peste o localitate, pe care nice odată n'ai avut'o înaintea ochilor. La chieful acesta vesel s'a adaus un diner esclent, de carele Duvol-Housset nice de cât nu voi să se dispenseze a ni-l oferi nóu. la doi moritori. atât de mult umblat în lume și atât de esperți în cele ce ating locul său natal.

S'a ținut toaste la toți compatrioții amicului nostru acum scos din gaoce — unul după altul a fost felicitat, să trăiescă la mulți ani — și dacă cineva în sara aceea, cam pe la miez de nópte, s'ar fi încumetat a ne spune în față, lui Auriol și mie, că n'am avea nu știu ce cunósință despre locuitori din Treville, acel cineva întrun pătrariu de órá ar fi avut să încresteze ceva pe révaș.

Vechile Episcopii românesci, a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bélgradului.

— Recenziune. —

Acésta este opera cea mai nóuă publicată de domnul canonic Dr. Augustin Burea, autorul monumentalului op „Episcopul Ioan Inocențiu Klein,“ care atât de favorabil a fost apréiat în Academia Română, și atât de bine primit în toate cercurile literare și științifice de dincóce și de dincolo de Carpați.

Eram setoși și cu dor doria, ca după ce cunoștiam acum începutul luptelor politice-religióse, după ce aveam icóna adevărată a mișcărilor culturale sociale, cari cu multă agilitate și fidelitate sînt espuse în opul „Ioan Inocențiu Klein.“ — să știm și începutul și desvóltarea mănăstirilor și episcopiiilor românesci din Ardeal, în adevărata lumină acum pentru prima órá puse de autorul acestei preioșe scrieri istorice.

„Vechile Episcopii românesci“ ne înfățișéază trecutul bisericii românesci din Transilvania și Ungaria începînd din veacul al 15-lea până la sfîrșitul veacului al 17-lea, și fiind că viața poporului românesc lipsit de drepturi politice se manifesta în tot timpul acesta mai numai în biserică și prin biserică, cartea acésta este tot odată istoria poporului nostru pe un timp de trei veacuri, cu atât mai virtos, că autorul ne descrie și înfățișéază și starea lui socială, culturală și politică.

S'a folosit autorul în compunerea opului de față nu numai de tot ce s'a scris și publicat până acum în acésta materie interesantă, ci și de documente nóu. scóse din archiva statului din Budapesia, pe cari Dsa le publică pentru prima dată. Acésta dá cărții o valóre științifică nespuse de mare, érá dacă considerăm rezultatele nóu și necunósute la cari cu admirabil pragmatism ajunge autorul prin cercetările sale neobosite, valórea acestui op crește și mai mult.

Prin scrierea acésta ne căștigăm cu totul altă icónă despre evoluțiunea bisericii românesci, începînd de la 1400 până la 1700.

simbolul rescumpărării și cu Evangelia lui Christos, dimpreună cu patrafrul preotesc.

B) Inscriptia ori rubrul colorat al adresei:

Pagina 3. (cu litere maiuscule)

Escelentissimului și Reverendissimului Domn

Michail Pavel

De Peteritye

din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfințului Scann Apostolic Episcop diecesan greco-catolic de Oradea-mare, conte Roman, Asistente la Tronul Papal, Prelat domestic al Sfinției Sale Pontifului Roman, Consilier intim de stat al Maestății Sale ces. și reg. Apostolice, Cavaler, al strălucitului Ord Francisc Iosif I. scl.

Pagina 4. (tot cu litere maiuscule):

Adresa de felicitare

a Seminarului domestic greco-catolic de Oradea-mare

și

a regesului Institutului Preparandial diecesan din fausta ocaziune a aniversării memorabile de

21 Martie 1902

când

Escelenția Sa

Parintele și sprijinitorul orfanilor și al studenților lipsiți, regeneratoriul și restauratorul ambelor Institute culturale, cu aplausul clerului și poporului diecesan își serbeză

Iubileul preotesc

de

cinci-zeci de ani.

C) Pagina 5—6. Textul adresei (cu litere *curșive* de caligrafie incisarie):

Escelentissime și Reverendissime Domnule Episcop și Părinte Preagratoș!

Din ocaziunea Iubileului semisecular al preoției Escelenției Vostre, în concertul

armonios al bucuriei generale, de carea este pătunsă diecesa întrăgă, cerându-și parte și Institutele culturale create ori regenerate și restaurate prin Escelenția Vostă; între aceste Seminarul domestic și Preparandia diecesană pentru aceea își-arogă cu acest prilej prerogativa întâității, pentru că isvorul nesecat al iubirii și al îngrijirii părintești a Escelenției Vostre, numai după îmbelșugarea cu beneficiența posibilă a planurilor acestor institute culturale, a porni spre inundarea Diecesei cu nouă și nouă asile pentru creșterea în virtute și științe a celor lipsiți de mijloce întru acuirarea culturii formale.

Pline de recunoștință și de pie venerațiune Vă felicitază drept aceea pe Escelenția Vostă aceste două Institute, cari conșcie de binefacere în cari le-a-ți împărtășit Escelenția Vostă, pofțindu-Vă încă mulți fericiți ani: Vă cer tot o dată și binecuvântarea părintească.

Ai Escelenției Vostre

Oradea-Mare. 21 Martie 1902

cei mai umiliți în Christos fi:

Superiorii și Conducătorii Institutelor:

Dr. Augustin Lauran, m. p.

Rector Seminarial și director prepar.

Dr. Leontin Pallady, m. p.

Vicerektor semin. și prof. ord. preparandial.

Ioan Marosian, m. p.

Prefect de studii semin. și prof. ord. preparandial.

Petru Tamaian, m. p.

Prefect de studii semin. și prof. ord. preparandial.

Alumni seminariali:

(urmază subscrierile tuturor alumnilor.

Pag. 7—10.)

Elevii preparandiali:

(urmază subscrierile tuturor elevilor.

Pag. 11—12.)

DŌUË TABLE.

Popesci, 11 Martie u.

Economia divină. În creșterea și dezvoltarea genului omenesc, atât spirituală cât și materială, se folosește de aleșii săi. Dovadă istoria biblică, care ne amintesc de un bărbat sfânt, erudit, curtean la Faraon. El vede sörtea amară a neamului său, îl dore și cercă o îndreptare. Rău înțeles de străinul fuge de la bine și își află asil la preotul İetro. Aci păscând oile pîntre munții Horeb, i-se arată iubirea lui Dumnezeu, arđend într'un rug, care nu se mai consuma. Apropiindu-se aude graiul: Nu te apropia de locul acesta, că e sfînt — și primesce misiunea de a libera poporul din robia Egiptului.

El a eliberat poporul său. Ța condus cătră țara făgăduinții, pîntre pustietatea Arabiei petröse, unde nu se estind holde manöse, nu rîuri cu apă recoritöre, ci i-a săturat cu mană cerescă și adapat din stîncă secă. A dat poporului două table, primite din mîinile lui Dumnezeu, în muntele Sinaia, pe I. scrisă știință despre Dumnezeu, pe a II. rapörtele morali.

Acęsta economie se continuă și azi de Provedință în creșterea și dezvoltarea genului omenesc prin aleșii Lui.

În mijlocul nostru a ridicat Pronia cerescă pe Alesul său, pe care îl durea mult sörtea sângelui, neamului său, și a cercat să-l ușureze trupesce și sufletesce. Observându-l pîmașul, Ța urmărit — dar vulturul cutezător privește în söre și iubirea Lui de neam și dreptatea biruesce. Bărbații providențiali pörta lauri pe frunte, și cunună de spină pe inimă.

El — bărbat cu știință distinsă, cunoscedtor a lipselor timpului, ful Mamei-

În veacul al 15 și 16-lea nu mai avem mitropolie în Bělgrad (Alba-Julia), pe cum învętasem noi în scöle și cetisem în scrierile publicate până acum. În schimb inse, începënd cu secul al 16-lea avem alte episcopii: una la Vad lângă Deș pe Someș și alta la Geoagiul-de-sus între Alba-Julia și Teuș pe Mureș.

În capitolul II despre episcopia Vadului autorul ne arată mai întâiu vastele posesiuni, cari voevodii Moldovei le aveau în prima jumătate a veacului al 16-lea în nordu Transilvaniei, ne înșiră cu numele töte comunele, cari aparțineau frumöselor castele a Ciceului și Ungurașului, ne indică numėrul satelor aparținătoare districtului Bistriții, töte posesiuni moldovene. Apoi ne spune numele episcopilor din Vad, a moșiilor, cari le avea episcopia și hotarele ei.

În capitolul III despre episcopia Geoagiului ne arată cum au ajuns voevodii Munteniei la începutul veacului al 16-lea în posesiunea vestitului castel de la Diod (Stremț) lângă Teuș, și a castelului de la Vințul-de-jos și cum s'a înființat și inzeștrat acęstä episcopie.

Förte interesant este și capitolul IV, unde ni se arată, cum valurile reformatiunii au nimicit episcopia Vadului și a înjugat episcopia Geoagiului, și cum Romăni au avut mai mulți episcopi calvini din neamul lor, cărora le erau supuse töte bisericile romănesci.

În capitolul al V ne arată autorul cum în locul episcopilor Vadului și Geoagiului „o Döamna mare și vestită Zamfira cea pururea pomenită“ ficea lui Moise voe-

vodul țării romănesci înființeză o episcopie la Silvaș în mănăstirea Prislop pentru toți Romăni din Transilvania și Ungaria, ne arată numele episcopilor și viața lor, și cum se întrerupe șirul episcopilor calvinesci.

În capitolul al VI ne arată, cum Mihaiu voda viteazul, încă înainte de a intra cu armele sale biruitoare în Transilvania, ajunge în posesiunea vestitei curți domnesce de la Buia cu 30 sate și cum înființeză, cu concesiunea principelui catolic Sigismund Báthory mănăstirea și mitropolia Bělgradului unde cel de pe urmă episcop de la Silvaș, Ioan de Prislop își strămuntă reședința la 1599

Trece apoi în revistă pe toți episcopii, cari au ocupat scaunul din Alba-Julia de la 1600 până la 1700, ne desvălece raporturile acestor episcopi cu alții din nordul Transilvaniei, din Maramurės și Ungaria, cu vii colorii se descrie asuprirea bisericii și efectele desastrose, ce le-a avut asupra credinții și stării poporului calvinismul propagat de demnitarii țării.

În privința desolațiunii în care se afla biserica romănescă înainte de unire, Capitolul VII și cel din urmă, conține considerațiuni vrednice de atențiunea celor ce se interesează de trecutul nenorocitului nostru popor.

Am schițat în câte-va trăsături cuprinsul acestei cărți, care are menirea de a ne presenta nu numai în adevărata ei lumină viața bisericii noastre din veacul al XV—XVII ci tot odată ne arată și viața politică-socială și culturală a neamului romănesc. De aceea cred că ea n'ar trebui să lipsescă din

măna nici unui cărturar român. Căci deși este o carte de știință, ea e scrisă în un stil limpede, curgetor, ușor și pe ici colea epic, în cât ori cine o pöte ceti fără ostenelă ori greutate — o recomănd cu căldură tuturor iubitorilor de știință adevărată. Pentru că acest op valoros, nu are meirea numai de a pune odată în adevărata lumină problemele acele istorice, cari pe urma scrișelor Dni N. Popca din 1870 și a Dni N. Densușan, din 1893 au devenit öre cum dogme, ci de a aręta pe basa documentelor prețioșe cari se întreș în textul opului, cât de neîntemeiate au fost expunerile numiților domni.

„Ast fel de falsități au făcut clasa cultă romănescă incapabilă de a cunoșce trecutul, de a judeca prezentul și de a se orienta în viitorul neamului nostru“.

„Trebuie să se facă odată lumina“, și cel ce voesce să męrgă pe calea luminei trebuie să cetescă opera.

Tipărit pe hărtie förte bună, cu tipar elegant și frumos, acest op se estinde pe 152 pagine format 8° mare, prezentându-se în o formă utrăgătoră și cu gust. Scrierea e dedicată Escel. Sale Episcopului Pavel, din prilejul Iubileului său preotesc. Se pöte procura de la autorul în Blăș, cu prețul de 2 cor. 50 fileri, sau pentru România 3 lei.

(J).

Roma după trup și suflet — ne-a dat drept moștenire două table la pîla munților Rafidimului nou, scrisă pe I. știință, pe II. creștere.

Știință, adică progresul adevărului, la lumina s. credințe, a științei aceleia a cărei început e frica lui Dumnezeu; știința cercă adevărul — pe Dumnezeu, credința îi arată calea.

Creștere, adică progresul iubirei, pe baza moralului, condiționat de acea s. credință. Acest moral garantează progresul pe toate terenele sociale. Numai și numai două legi are progresul: dezvoltarea adevărului și a iubirei. Aceste două împreunate dau nutrețul adevărat spiritual, apa vie: cultura creștină. Aceasta ne-a lipsit nouă, după aceasta am însetat cu învâpăiat dor noi poporul Lui. Știință și creștere, — minte și inimă, adevăr și iubire, fiil și fiice, două ramuri împreunate în trupina culturii adevărate. De pe buzele lui curgea tălcuirea: Omul cu știință fără creștere poate fi rău; omul cu creștere fără știință poate fi înșelat; omul cult nici poate înșela, nici a se înșela. Om luminat, mamă bună constituie secretul fericirii vetrei familiare, ce izvoresce din inimă, care o cere Dumnezeu: Dă-mi mie inima ta. Ast fel de familie compun acea societate, din care apoi rezultă națiunea de trăit.

Tabela I. cu inscripțiunea: știință, este gimnaziul superior gr. cat. de Beiuș, împreună cu internat, cămară plină de mană în etern neperitoare; olul minunat al veduvei din Sarepta.

Tabela II. cu inscripția: creștere, e școala gr. cat. de fetițe, împreună cu internatul Pavelian, alta cămară plină de comori neperitoare; mama metalelor nobile.

Aceste două stînci colosali, grandioase, admirabile, ca două monumente, epochali — de unde curge apa vie și la pîlele lor plin de mană — vor vesti într'un chip: aere perrenius, din neam în neam. Inima Mare a Aceluia, care a jertfit pe altarul culturii, ca nici un muritor altul.

Tablele decalogului s'au păstrat de tot poporul cu mare pietate în siciu aurit, erau tablele culturii creștinesci noi, fiil, nepoții, strănepoții, totă gîntea cu cea mai învâpăiată iubire fiescă, le vom păzi în cel mai scump siciu, în inimile noastre.

Mois cel nou a intrat în pămîntul făgăduinței, neîndoiindu-se nici odată în bunătatea lui Dumnezeu. Vede fructele dulci a ostenelelor sale. — și noi ne înduicim cu ele. El a adus jertfa mare, — și noi poporul Lui ne nutrim cu rodirile ei binecuvîntate. Tot ne-a dat, ce are, nu i-a rămas numai bucuria și desfătarea pentru cele date nouă.

Scim, că am vătămă modestia Lui mare; scim, că l'am supărat cu șirele acestea, dar iubirea noastră n'a mai putut rămîne în tăcere.

Faptele își capătă grai, ele se fac vorbitore, ele sună în dulce armonie pe strunele cele mai nobile a inimilor noastre, ele erump și întonă în timpul iubilar — stîncile, pietrele Rafidimului nou resună laudă bunului Dumnezeu și pentru Alesul Lui: *La mulți, mulți ani bunți fericiți!*

V. Tamás.

AUTONOMIA.

Cetitorii nostri cunosc deja chipul nespūs de ușuratic, cu care congresul autonomiei catolice a trecut peste cele două memorande ale Episcopatului Bisericii noastre.

Sintem în plăcuta poziție de a da la lumină cuprinsul lor, dacă cei chemați nici n'au voit să-l audă macar.

Înainte de a face acesta, ținem să comunicăm că Mercuri, încă deputația de 15 esmisă de congres, a fost primită de Maiestatea Sa prezentându-i proiectul autonomiei.

Fiind primarele bolnav, deputația a fost condusă de Szápáry, caruia Maiestatea Sa i-a răspuns următoarele: „Cu interes sincer și încordată atențiune urmăresc activitatea congresului autonomiei al ambelor rituri catolice. Voi studia regulamentul prezentat de Dvostre și-l voiu preda guvernului meu magiar spre referare.”

Maiestatea Sa a accentuat că congresul are să pregătească autonomia pe sama ambelor rituri, semn evident, că Înaltul Patron nu va trece așa ușor peste autonomia noastră, ci va ține în grațiosă considerație independența bisericii gr. cat. române.

Și acum putem trece mai departe.

Din conferența episcopescă ținută la Blas în 23 Juniu 1897, s'au scris Primatului, ca convocătorului la congres următoarele:

Eminentissime Die Cardinal Primat și Archiepiscop!

Abia a ajuns în publicitate hotărîrea preînaltă a Maiestății Sale Regele nostru apostolic de dto 14 Maiu 1897 prin care s'a îndurat preagrațios a permite, ca în decurs de 6 luni să se convoce un nou congres pentru organizarea autonomiei bisericii catolice din Ungaria, și chestiunea autonomiei a devenit așa zicînd singura preocupare, care a început a stăpîni mintea Episcopilor, preoților și credincioșilor mireni, cari aparțin Provinciei bisericesci gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Tote foile politice și literare, cari apar în limba română, au tratat la loc de frunte chestiunea aceasta, dînd expresiune convingerii adînc înrădăcinate în conștiința fie cărui credincios român gr. cat. că autonomia bisericii catolice din Ungaria, așa după cum era proiectată în anii 1869—1871 și pe cum această organizare autonomă, se proiectează și acum, nu poate să fie de cît fatală pentru independența, cu care e izestrată încă și astăzi numita Provincie bisericescă.

Românii gr. cat. purtînd la inimă sörtea bisericii lor și-au exprimat deja de mai multe ori, cu diferite ocazii, convingerea lor cu privire la poziția de drept public a bisericii gr. cat. române.

Episcopii Provinciei bisericesci gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș n'au putut omite din vedere această mișcare generală, ba ar fi greșit chiar în contra obligațiilor poziții lor de păstori supremi în biserica sfîntă a Dnui nostru Isus Christos, dacă n'ar fi luat nu mai de cît în cea mai seriösă

considerațiune modul, prin care să se pötă potoli agitațiunea și temerea credincioșilor sei și să se pötă apăra de eventualele urmări periculoase ale acestei mișcări, atît în ce privește catolicismul în general, cît mai ales în ce privește unirea Românilor cu sfînta Biserică catolică a Romei.

Aceste sint Eminentissime die Cardinal și Primate motivele, cari au întrunit pe Episcopii Provinciei noastre bisericesci, și anumit pe subscrisul Archiepiscop și Mitropolit, pe Escel. Lor Episcopii gr. cat. de Oradea-mare și Gherla și în fine pe Instr. Sa Episcopul gr. cat. de Lugos, într'o conferență episcopescă, ținută la 23 Junie a. e. ca să se sfătuiască împreună asupra procedurii, ce ar fi de urmat, spre a delătura pericolul ce amenință biserica, încredințată ingrigirii lor pastorale.

Obiectul principal al acestei conferențe ținute în reședința mea arhiepiscopescă, l'a format înaltul rescript al Eminentiei Vostre de dto 29 Maiu 1897 nr. 2996 prin care ati binevoit a dispune, ca începînd cu ziua de 24 Junie să se facă conscrierea tuturor alegătorilor catolici, cari au drept electoral pentru congresul de organizare a autonomiei regnicolare. Numiții Episcopi, după o seriösă cumpănire a lucrului au hotărît, să aducă la cunoștința Eminentiei Vostre, că între actualele împrejurări, nu pot lua asupra lor răspunderea pentru urmările ce s'ar nasce în detrimentul Provinciei bisericesci gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și a diecesei lor sufragane în cazul, când ar escrie alegerile pentru congresul autonom regnicolar din Ungaria, conform celor cuprinse în amintitul rescript. Tocmai de aceea numiții Episcopi rögă cu profundă stimă pe Eminentia Vostră, ca în interesul maicii Biserice catolice și mai ales în interesul unirii bisericesci a Românilor, să binevoiti a lua grațios la cunoștință această hotărîre a lor și a întreveni tot odată la Maiestatea Sa cesaro și apostolică regescă, patronul suprem al Bisericii catolice din Ungaria, ca să se dele și Provinciei bisericesci gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș concesiu prea înaltă de a-și regula afacerile bisericesci externe într'o organizație autonomă separată, conform poziții sale de drept public și conform misiunii, ce o are în sinul poporului românesc.

I. Profunda noastră stimă față cu demnitatea înaltă pe care Eminentia Ta o ocupă în Biserica sfîntă a lui Christos și considerațiunea, ce o avem față cu înalta persoană a Eminentiei Vostre, nu ne permite ca hotărîrea aceasta a noastră să o lăsăm nemotivată. Să ne permiteți deci Eminentia Vostră, a atinge în celea următoare motivele, cari formeză temeiul hotărîrii noastre.

1. Pontificele roman de gloriösă amintire, Piu IX. cu consentimentul preînalt a Regelui nostru apostolic, patronul suprem al Bisericii catolice din Ungaria, prin Bula, care începe cu cuvintele „Ecclesiam Christi“ de dto VI. Kal. Decembris 1853, a instituit pe sama Românilor gr. cat. din țările coronei Sf. Ștefan o Provincie bisericescă, constatătoare din patru diecese, anume Provincia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, a cărei părți constitutive sint: Archiepescia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, diecesa gr. cat. de Oradea-mare și diecesele de Gherla și Lugos. În fruntea acestei Provincie stă Archiepiscopul și Mitropolitul de

Alba-Iulia și Făgăraș, care, fiind într'un organism format după prescripțiile canonice ale bisericii grecesci, împreună cu episcopii săi sufragani, este supus imediat Sf. Scaun Apostolic din Roma și neatârnat de ori ce altă autoritate bisericăscă. Această Provincie, de împreună cu toate instituțiile și persoanele sale este eșemtată de sub ori ce fel de putere de drept sau jurisdicțiune bisericăscă pentru toate timpurile: „A pristina Metropolitae Strigoniensis jurisdictionali in perpetuum pariter eșemptae sunt et liberatae.“

Clerul și poporul Provinciei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș se alipesc cu trup și suflet de această independență autonomă, garantată prin supremii factori bisericăsci și de stat. Această preoțime și acest popor nici pe un moment n'ar permite, ca prin organizarea autonomiei catolice din Ungaria să fie atinsă în ori ce direcțiune, să se restrângă sau în ori ce alt chip să se altereze independența acestei Provincii și poziția ei specială (különállása) de drept public bisericăsc.

Această independență înse de fapt ar fi eșential atinsă, și s'ar înfățișa alt fel alcătuită de cum este organismul canonic al bisericii noastre, îndată ce s'ar face un organism autonomie regnicolar unitar, fie și numai pentru afacerile bisericăsci externe de caracter lumesc. Acest organism proiectat, împreună cu adunarea sa generală și cu comitetul său central, fiind în preponderanță majoritate compus din prelați și mireni de rit latin, ar ave în praxă o supremație asupra Episcopilor Provinciei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în afacerile de deliberat asupra membrilor ei. Ast fel Provincia gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, care de fapt și de drept a fost deja scosă pentru toate timpurile de sub supremația bisericăscă și puterea prerogativă de ori ce categorie a Archiepiscopului de Strigon, ar ajunge din nou sub supremația nu numai a acestui Archiepiscop, ci în urma pretensiunilor inextorabile ale principiului majorității, ar ajunge și sub supremația reprezentanților celorlalte diecese catolice de rit latin din patrie, ceea ce ar fi în directă opoziție cu dispozițiile amintite mai sus ale locuitorului lui Christos.

2. Articolul de lege XXXIX. din 1868. a înarticolat în lege ridicarea la rang de Archiepiscopie a Episcopiei gr. cat. de Făgăraș sub titlul „Metropolia gr. cat. de Alba-Iulia.“ nu mai puțin și Episcopii de Lugos și Gherla, ridicate pe sama gr. catolicilor; ăr cercul de competență și putere, care compete acestei Mitropolii, nu se pôte lua în alt înțeles, de cât în acela hotărât de amintita bulă papală.

De altă parte în înțelesul §-lui 14 a art. de lege XLIII din 1868. toate acele legi ardelen. cari asigură libertatea eșercițiului religiunii confesiunilor, bisericilor și autorităților bisericăsci recepte de pe teritoriul Ardealului și părțile așa numite adnexe, egalitatea, relațiunile dintre ele și cercul lor de competență, nu numai s'au susținut nealterate, ci tot odată au fost estinse și asupra bisericii gr. cat. — Dintre legile la cari se face aici provocare, merită deosebită atențiune, Aprobatae constitutiones regni Transilvaniae, pars. I. tit. VIII și artic. de lege LV. din 1791. În acest chip însași legislativa țării a asigurat prin legi funda-

mentale independența autonomă a acestei Provincii bisericăsci.

3. Independența această autonomă a Provinciei bisericăsci a fost regulată în cele două sinode ținute la 1872 și 1882 Hotărârile sinodelor acestora au fost aprobate de sfântul Scaun apostolic al Romei. Ideea fundamentală a acestor două sinode provinciale a fost, că Provincia bisericăscă gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș cu diecesele sale sufragane, atârnată în comun, exclusiv și nemijlocit numai de Sf. Scaun Apostolic al Romei și că nici o biserică, fie din patrie fie străină, nu are rezervat asupra ei nici un fel de jurisdicțiune bisericăscă.

4. În ast fel de împregiurări e de eșpliat acea adîncă emoțiune și agitațiune generală, care a sguudit preoțimea și credincioșii Provinciei bisericăsci gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, când au trebuit să observe, că deja la pregătiri de organizare autonomă, poziția de drept public a Provinciei noastre bisericăsci nu s'a împărțit de atențiunea, de care a fost îndreptățită a se împărțasi pe basa celor mai sus eșpuse. Din toate părțile se aud plângeri, că actele referitoare la chestia această, în abatere cu postulatele organizației canonice a bisericii noastre, n'au fost împărțasi e cu Episcopii Provinciei noastre pe calea Mitropolitului, fără, cu fie carele în deosebi și nemijlocit, ca și când ei n'ar fi membri unei corporații provinciale bisericăsci independente și eșemptă de sub ori ce supremație bisericăscă din patrie, sau din afară.

Toți dau eșpresiune acelei convingeri, că deja și faptul participării la congresul pregătitor al organizației autonome, fiind că acolo numai ținerea în evidență strictă a organizației bisericii romano catolice a fost accentuată, deja cuprinde în sine abdicarea tacită de drepturile și privilegiile autonome ale Provinciei noastre bisericăsci gr. cat. Toți amintesc trecutul bisericii noastre, cu deosebire accentuând împrejurarea, că st. Unire de la an. 1698 și 1700 a enunțiat numai unitatea credinții și supunerea canonică față de Roma susținînd și mai departe desevirșita independență a bisericii române gr. cat. față cu biserica soră catolică de rit latin din patrie și dreptul de a-și păstra neschimbată organizația canonică, ritualul, regulamentele disciplinari, limba liturgică și instituțiile ei particulare. Mai accentuază și aceea, că de câte ori mai marii bisericii catolice de rit latin din patrie, au voit să eșercieze o influență contrară organizației bisericii noastre greco-catolice, amestecul acesta a avut ca urmare tot de una adîncă sguđuire a bisericii acesteia din urmă spre nu puțină daună a catolicismului. Toți își revocă în memorie celea întimplare cu ocaziunea congreselor autonome ținute în anii 1869—1871 când diecesele Provinciei noastre bisericăsci, sau n'au ales reprezentanți pentru acelea congrese, sau cei aleși la congres n'au luat parte, sau în sfirșit, cei cari au luat parte au protestat contra contopirii organizației autonome a Provinciei noastre bisericăsci în organizația autonomiei regnicolare catolice. În chipul acesta s'a format un curent ireșistibil contra participării la alegerile rinduite de Eminenția Ta. Față de acest curent ce era să facă Episcopii Provinciei noastre mitropolitane?

Dacă ar fi hotărât conscrierea alegătorilor și alegerile, ar fi întimplat din partea credincioșilor o rezistență neșvincibilă și ar fi dat ansă la o nemulțămire generală, a cărei urmări deșastrose nici nu se puteau prevedea; și în urmă autoritatea lor episcopăscă ar fi suferit o știrbire ireparabilă.

II. De altă parte în preoțimea și credincioșii Provinciei noastre bisericăsci s'a putut observa și un alt curent, tot așa de puternic, care ținte într'acolo, ca în vederea schimbării eșențiale a împrejurărilor pentru afacerile externe bisericăsci și membrii Provinciei noastre, adunîndu-se în un congres separat, să se organizeze independent și în consonanță cu postulatele de drept public bisericăsc și să-și alcătuească o corporațiune autonomă provincială. Nișuința această de altcum nu e nouă, ci din potrivă chiar așa e de veche, ca și mișcarea autonomă a catolicilor de rit latin din patrie. Preoțimea și poporul nostru, începînd din anul 1850, în diferite rinduri a dat eșpresiune dorinții acesteia, atât în sinodele diecesane, cât și cu prilejul altor adunări și consfătuiri. Acestui curent nu i-a putut sta în potrivă Ioan Vancea, fericitul Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, ci în mai multe memorande, și mai ales în reprezentațiile de dno 7 Septembrie 1869. Nr. 1716, de 1 Maiu 1870 Nr. 25/pres. în cea de dno 14 Septembrie 1870. Nr. 1846, și de dno 4 Martie 1871 Nr. 598, a rugat înaltul guvern să eșopereze de la Malesitatea Sa regescă apostolică concesiunea, ca Provincia bisericăscă gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș să se pôte aduna în un congres provincial bisericăsc deosebit, în care să-și organizeze autonomia. Aceste rugări până azi au rămas neresolvite, ceea ce dă nouă motive acelora, cari la nici un cas nu vreau să iele parte la congresul organizator, ce se va concherna de Eminenția Ta. Preoțimea și poporul Provinciei noastre bisericăsci își baséza dorința ferbinte, de a i-se concede convocarea unui congres pentru organizarea autonomiei sale, nu numai pe aceea, că această Provincie e exclusiv independentă de biserica catolică de rit latin, pe cum s'a dovedit mai sus, ci și pe motivele următoare:

1. § 14. din articolul de lege XLIII—1868. asigură și bisericii catolice de rit grecesc aceea independență și libertate autonomă, cu care sînt investite și celelalte confesiuni recepte din patrie.

2. Deși Românii gr. cat. în privința credinții și a subordinațiunii la sfântul Scaun apostolic al Romei sînt identici cu compatrioții bisericii catolice de rit latin, totuși se deosebesc de ei prin organizațiunea internă bisericăscă, basată pe canone, relațiunile lor de avere bisericăscă, ținta misiunii lor, ritual, disciplina, relațiunile de drept canonic, limba liturgică, datinile și alte particularități, pe cari cei de rit latin în unele casuri obveniente, nici nu le-ar puté pricepe și nice nu le-ar puté cumpeni în de ajuns.

Împrejurarea această la totă întimplarea pretinde, ca Provincia bisericăscă gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și în afacerile bisericăsci să fie investită cu o organizare autonomă de sine stătătoare și independentă de organizația autonomă a bisericii catolice de rit latin.

3. Legătura unității de credință dintre credincioșii noștri cu catolicii de rit latin, nu poate forma pledecă, privitor la organizarea autonomă independentă a Provinciei noastre gr. cat., căci doră de acestea și în alte locuri se pot vedea chiar în cazuri analoage. Așa de es. Sîrbiți neuniți de rit grecesc și Româniți au organizația lor autonomă separată și independentă după Provincia bisericească, deși credința și afacerile lor de caracter esteri bisericești sînt tot aceleași și aparțin aceluiași stat.

4. E o acsiomă în general primită, că autonomia nu poate avea alt scop final, de cît întărirea și reînflorirea catolicismului la noi în patrie. Și stînd lucrul ast fel, catolicismul numai așa va avea viitor între Români, dacă Provinciei noastre bisericești i-se va da o organizație autonomă independentă, ca ast fel autonomia. Româniții neuniți să nu potă forma obiectul dorințelor greco-catolicilor și să nu potă fi în mîinile neuniților armă potrivită, prin care să potă combate unirea bisericească.

5. Organizația autonomă și separată a bisericilor catolice de rit latin și grecesc n'ar împedea pe credincioșii acestor două biserici surori, ca în butul împrejurărilor vitrege de acum, dezvoltându-se fie care în cercul propriu de activitate să iure și pe viitor umăr la umăr pentru prosperarea catolicismului în patria noastră.

III. Din celea espuse binevoiti a lua cunoscință Eminentia Vostră, despre punctul de vedere, pe care s'au pus preoțimea și credincioșii Provinciei bisericești gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în cestiunea autonomiei. Nu ne indoim, că Eminentia Vostră, ca următorul antecesoriului de glorioasă amintire Leopold Kollonich, cardinal Arhiepiscop de Strigon, și Primate, care are merite neperitoare pentru unirea bisericească a Româniților, cu aceeași bunăvoință veți îmbrățișa Biserica noastră. Drept aceea în vederea binelui obstesc al catolicismului pe cum și în considerarea datorințelor noastre grele, ce ni s'au investit din partea sfîntului Scaun Apostolic al Romei prin misiunea noastră de Arhiepiscop de a îngriji biserica nouă incredințată, dar cu deosebire în interesul înfloririi viitoare a sf. uniri în sinul poporului român, cu adîncă stimă rugăm pe Eminentia Ta să Te induri a-ți pune în cumpănă totă influința hotărîtoare, de care dispui în puterea înaltului oficiu ce ocupi, ca poziția de drept public a Provinciei noastre bisericești gr. cat. să rămîna respectată tot de una și de cîtră toți; tot odată să întrevii la înaltul Guvern și la gloriosul nostru domnitor, la Maestatea sa regescă apostolică, ca să i-se concedă și Provinciei noastre bisericești convocarea unui congres organizator, care ar avea de obiect organizarea separată a Provinciei noastre bisericești de cîtră autonomia bisericii de rit latin din Ungaria.

După cari recomandat înaltelor favoruri cu adîncă și distinsă stimă am rămas al Eminentiei Tale plecat serv.

Din incredințarea conferinței Episcopatului Provinciei bisericești gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținute în Blaș, la 22 Iunie 1897.

Irredentism. — De mult nu s'a mai folosit vorba acesta, acum se vede că er va avea să jöce un rol important.

La Pesta va fi locul, unde se va ține anul acesta congresul internațional al studenților. Și cum grupările la acest congres se fac după națiunile la cari aparțin cei ce i-au parte, s'a făcut vorba ca studenții noștri se vor grupa pe lîngă cei din România.

Hotărîrea acesta a dat nascere reînvierii irredentei române. Un deputat s'a și grăbit să interpeleze pe ministrul de culte, că ce dispoziții a înat în această afacere, er dl Wlassies, cu nu mai puțină grabă a răspuns, că hotărîrea tinerimei române e cel mai mare irredentism ce a vëdüt vreodată. Dinsul n'a trebuit să dispună nimic, de vreme ce rectorul universității a luat măsuri de rigöre, amenințînd cu eliminare pe cei ce nu vor absta de la hotărîrea adusă. În mijlocul aplauselor generali ministrul a încheiat spunënd, că va sugruma cu energie mișcarea acesta încă în germine.

Rectorul universității a dispus să se facă cercetare în cîusă. Resultatul a fost, că tinerii Octav. Goga, Ioan Lupaș și Virgil Moisil, ca corifeii mișcării au fost citați să se prezinte la Rectorat.

După cum se vede dl ministru de culte se întrece în șovinism cu părinții patriei și deputații români, ce se găsesc în dietă, tac tacerea pescelui, cînd tinerimea e atăcată în chipul cel mai aspru.

Halal de așa deputați români!

Se pare că din tot lucrul nu va fi nimic. Se anunță acum din Pesta, că Constantin Manea cand. de advocat și Dionisie Stoica, stud. în fil., s'a prezentat la rectorul universității și în numele tinerimii a declarat, că studenții români de la universitatea din Pesta n'au făcut nici un pas cînt privește congresul, ce-l va ține aici societatea „Corda Fratres“, și dacă în „Tribuna“ s'a făcut vre-un apel, ca studenții români din Ungaria să se grupeze cu cei din România, acest articol, deși datat din Budapesta nu s'a scris în numele tinerimii din loc și nici n'a avut nici o înflurintă asupra ei. Tinerimea universitară română din Budapesta absta de la ori ce mișcare în jurul congresului studentesc internațional. În urma acesta se speră, că studenților Goga, Lupaș și Moisil, citați la rector în afacerea congresului, nu li-se va întimpla nimic.

Bani unguresci din România. — Mai zilele trecute, ca să nu vorbim de alte cazuri mai vechi, se făcë mare larmă pe tema, că pentru cultura Sașilor din Ardeal o societate străină cheltuesce câte-va mii de coröne. Foile șoviniște nu cereau nimic mai puțin de cînt ca guvernul să nu mai permită bani străini la noi în țară.

Judecata asta are valöre numai cînd e vorba de alții. Cînd e în interesul lor compatrioții magiarți judecă altcum.

Etă un cas ce-l aflăm în „Gazeta“. În Brăila este o școlă magiară susținută de biserica reformată de acolo. Preotul ajungënd în lipsă de bani, a făcut un apel pentru ajutarea școlii. La apel a răspuns ministrul

Szell, Hegedüs, Darányi și alții. Ce ar zice frații magiarți, cînd de pildă ministrul Sturdza, ar trimite bani pentru școlile noastre populare? de sigur un schimb de note s'ar face.

Dar nu așa se face dreptatea, să ferte duii șovinisti!

Revistă politică.

Afaceri interne. În una din ședințele trecute, la desbaterea bugetului ministerului de agricultură, br. Feilitsch a zis că poporul românesc din munți pustiesce pădurile erariali și le folosesce spre scopuri daco-române. A mai adaus apoi, tot ca un compliment pentru noi, că Româniții sînt leneși, trîndavi, cu mânia contra a tot ce e magiar și gata la ori ce tel de sëlbatăcie. Și dieta a ascultat cu pietate aceste vorbe ale re-negatului baron și nu s'a găsit nime să-i deie răspunsul.

În sfîrșit la 17 crt. cînd s'a terminat desbaterea bugetului a luat cuvîntul deputatul Șerban și a răspuns br. Feilitsch. Dsa respinge calumnia și protesteză contra învinuirilor de nepatriotism aduse Româniților din munți, cari sînt un popor pacinic. De asemenea declară de nebasate și învinuirile aduse tinerimii universitare. Dsa a cercetat afacerea și s'a convins, că nimic nu e adevërat în tot lucrul. Încheie declarînd, că dacă ar sci, că Româniții fac intrigi în contra Magiarilor, n'ar mai sta nici un minut în dietă.

În ziua următoare br. Feilitsch a reflectat dep. Șerban, contestându-i dreptul de a vorbi în numele poporului românesc întreg. Celea spuse de el se referesc numai la româniții din munți, și și acum le susține.

Sêrbia. Prințul Mirco de Munte-negro s'a logodit cu o nepötă a regelui Alesandru, care s'a învoit la căsătoria acesta, dar nu și la aceea ca tinera păreche să se așeze în Sêrbia. Bietul rege are mereu parte de zile amare. În administrație e formală anarhie, în comunele, în cari maioritarea reprezentanților o formeză radicalii, acestia nu ascultă de nime, er marii proprietari țărani sînt ca nisce suverani. Pe lîngă aceea s'a mai format o nouă partidă independentă, cu vëdită tendință republicană. Partida acesta, compusă mai ales din tinerime, e dușmană fățișe a familiei Obrenovic. De aici apoi esilări, confiscări, perchisiții și alte acte de forță, cari numai mîna apa pe mōra lor și pregătesc terenul multilor pretendenți la tron.

Anglia. Spiritele erau încă tot sus-rescitare de grozava pierdere, ce a suferit armata din Africa, cînd o nouă scire se anunță de pe cîmpul de luptă, tot așa de tristă.

Generalul anglez Greenfell aștepta cu 1300 soldați pe lordul Methuen, ca împreună să atace pe Delarey. Planul n'a succed. Colōna gener. Greenfell a fost și ea total nimicită, luându-i tōte tunurile și proviantul.

De odată cu aceste desastre Anglia are să împace acum și pe Irlandezi, cari din nou s'au tulburat. Deputații irlandezi în număr de 86. s'au împăcat și vor începe să facă strașnică opoziție guvernului. Legea agrară și cheltuielile războiului au turburat rău pe Irlandezi. Guvernul se gândesce să aplice din nou cele mai aspre măsuri contra lor. Regele Eduard a voit să meargă în persoană între Irlandezi, spre ai mulcomi cu prezența sa, dar viceregele l'a făcut atent, că spiritele s'au așa de agitate, în cât el nu poate răspunde de siguranța persoanei lui.

Ceea ce înviorază puțin spiritele e faptul, că generalul bur Delarey a eliberat pe lordul Methuen, fără nici o condiție. Marinimea acesta a Burilor a impus în Anglia și se crede, că comandantul Kruitzinger prins de Anglezii, nu va fi omorât, după cum se hotărise, ci va fi grațiat.

Adresa de aderință omagială a Clerului și inteligenței române din Selagiū, îndreptată către Escelenția Sa Domnul Episcop Michail Pavel din incidentul jubileului de 50 ani ai preoției.

*Escelentissime Dómnne Episcópe!
Dómnne și Párinte Preagrátios!*

Provedința divină în fie care secol a chemat bărbați cu inimă mare și cu suflet înalt în fruntea popórelor și a bisericeii lui Christos spre executarea consiliilor sale eterne ér impulsul divin spre misiunea sublimă de a deveni om providențial, l'a resădit drépta lui Dumnezeu în sufletul bărbaților desemnați de mentorii și regeneratorii popórelor și a societății omenesci.

Fie care ev a avut geniul său, care prin vócea sa stentorică a grupat popórele și omenimea în jurul idealului conducător spre dezvoltarea și punerea în lucrare a forțelor spirituale și materiale a popórelor pentru înaintarea către scopul sublim a perfecționării și regenerării acelora prin religione, știință și cultură, cari sînt postulatele, de la cari se condiționează esistența, înflorirea și viitorul popórelor.

Biserica noastră gr. cat. română de la reîntórcerea la foculariul credinței noastre străbune prin încheierea actului sf. Uniri cu mama Roma în decursul seclilor desastroși a îndurat multe și amaré suferințe și a bravat multe furtuni, cari amenințau cu apunere neamul și biserica noastră.

Înse mulțumită Dumnezeului părinților nostri, că pe cum s'a îndurat a concede în consiliile sale eterne — ca credința poporului român către clenodiile sale: religione, limbă, rit, virtuți străbune și nume de Român, să fie oțelită prin vápaia suferințelor seculare: — așa s'a îngrijit a trimite în fruntea neamului și a bisericeii noastre bărbați și archierei luminați, cari — pėtrunși de idealul sublim, trezit de la credincioasa și gloriósa Romă — au pășit în fruntea bisericeii și neamului nostru cu entusiasism învăpăiat, vibrând schinteile iubirei de neam și bisericeii în întregul corp moral al bisericeii și neamului, l'au umplut de viață vitală, eroism și spiritul solidarității, spre a lupta luptele și îndura suferințele seculare, ba înșiși Archiereii nostri au îndurat persecuțiuni

apostolice până la martiriul exiliului pentru apėrarea și recăștigarea drepturilor bisericeii și a neamului nostru.

Escelentissime Dómnne Episcópe!

În pleiada ilustră a Archiereilor gr. cat. români, cari în decurs de 200 ani au condus destinele bisericeii și neamului nostru. V'a înălțiat Provedința la loc culminant, infrumșetăt fiind cu cunună împletită din laurii meritelor nevescėditori, căștigăți prin zelul apostolic a unei activități rodnice de o jumătate de secol, în decursul căreia A-i fertilizat ogorul bisericeii și neamului nostru cu lumina științei și a înțelepciunii, cu sudorile zelului de preot și Archiereu după inima lui Christos și cu căldura iubirei de părinte adevărat, care a cuprins în sinul Său durerile și doririle tuturor!

Seclul al XIX-lea, în a cărui parte a două Ți-ai dezvoltat activitatea fără păreche de preot și illustru Archiereu a fost secolul științelor și a culturii gustate din sorginții limbei naționale.

Ca un illustru bărbat Mentor și Archiereu providențial, înțelegend vócea geniului popórelor, cari au gravat pe drapelul secolului emblema „știință și cultură“, cu o munificență de patron și părinte, rezultată din abnegațiune, care se înalță peste firea eului românesc, împreună cu sacrificii, gravate cu cuvinte de aur pe paginile istoriei bisericeii și neamului nostru;

A-i regenerat și din nou întemeiat institute științifice și culturale încăldite de ardórea iubirei părintesci, prefăcendu-le în nescari resedarii, din cari nobilele surcele spirituale ale științei și culturii transplăntate în terenul bisericeii, națiunii și patriei produc fructele dulci a vieții religio-morale și răspândesc lumina științei!

A-i frânt pâne spirituală orfanilor!

Ba ținend cont de vócea geniului evului A-i întemeiat institutul de educațiune și pentru redicarea femeii române la nivelul culturii ce-i compete ca membru în corpul moral al națiunii române, care azi cuprinde loc în concertul popórelor culte ale Europei civilizate și este chemată de Provedință, să conlucre dimpreună cu bărbatul său spre regenerarea poporului prin religione, știință și cultură!

Escelentissime Dómnne Episcópe!

Illustru Bărbat Providențial!

Óre cine va fi sculptorul dibace să-Ți ridice monument, care să deé expresiune fidelă meritelor, rezultate din spiritul înalt și inima-Ți mare, iubitoare de biserică și neam, ca în mod demn de rarele sacrificii să-Ți eternizeze numele pe pămînt?!

Sau care va fi istoriograful cel conștient, care prin penelul său să fie în stare a-Ți zugrăvi laboriositatea de 50 de ani, împreună cu zel și sacrificii neîntreprupte pentru biserică și neam?!

Pentru că viața-Ți de preot și mare Archiereu este concreșcută cu viața bisericeii și a neamului, este efluxul consiliilor providențiale, a căror executare Ți-a fost concreșcută!

Ț-ai ridicat însuși sute și mii de monumente neperitoare, de recunoscință eternă în inimile fiilor și a ficelor bisericeii și neamului nostru, cari au primit, primesc și vor primi

educațiune științifică și religio-morală în institutele întemeiate și dotate din munificența Escelenției Tale!

Ț-ai ridicat monument în inimile orfanilor, cărora le-ai șters lacrimile și alinat suspinele prin frângerea de pâne spirituală și materială!

Înse Dumnezeu, ca pe factorul providențial, întru executarea consiliilor sale ținătoare spre regenerarea neamului nostru prin religione, știință și cultură națională — susținându-ve scumpa viață, pe lângă cununa de lauri a meritelor strălucitoare și nevescėditoare, care Escelenția Ta Ți-o ai împletit în câmpul bisericeii, națiunii și patrii noastre, fecundat cu sudorile zelului apostolic — Ț-ai încins templele archiereesci și cu cununa nunții de aur a preoției închiată înainte de 50 ani cu mirésa lui Christos, S. Maică Bisericeii.

Ziua de 21 Martie 1902 este serbătórea tuturor Românilor din patria noastră, pentru că nu este nici un unghiū locuit de Români, nu este nici o inimă, care s'a apropiat sângerand de durerile necazului către Escelenția Ta, să nu fi fost pătrunsă de căldura dragostei părintesci!

Sórele vieții și activității Escelenției Tale, — Archiereu providențial cu inimă mare, a strălucit în fruntea orisonului diecesei Gherlei numai în scurtul restimp de 6 ani a păstoririi archiereesci de dulce amintire, încăldind prin focul dragostii părintesci și luminand prin razele științii și înțelepciunii cariera conducătoare către portul salutei eterne în cler și popor!

Te-ai strămutat din orisonul diecesei noastre sóre lucitor a iubirii apostolice spre a Te înalța în zenitul orisonului bisericeii și națiunii noastre și simțind în totă ziua, căldura razelor dragostii Tale părintesci binefăcătoare și mântuitoare reversându-se peste noi, fii nostri, și orfanii nostri ne prezentăm în suflet, noi fostii fii sufletesci ai Escelenției Tale din Vicariatul Sîlvaniei, — îngremiat în diecesa Gherlei, în numele clerului, inteligenții mirene și a poporului înaintea strălucitei fețe a Escelenției Tale, ca să ne scăldăm ochii sufletului în frumșeța cununei nunții de aur, cu care Ți-a împodobit Dumnezeu Capul sacrat încins cu cununa de lauri a virtuților și meritelor nemuritoare!

Te rugăm să ne binecuvinți pe noi și pe ai nostri din isvorul nesecat a dragostii și grații părintesci, cu aceea dréptă archiereescă, cu care ne-ai păstorit odinioară!

Cadoū în acesta serbătóre strălucitoare a bisericeii și națiunii române îți oferim o cunună modestă, împletită din florile nevescėditoare a simțimentelor inimei noastre:

Venerațiune, adâncă recunoscință omagială, aderință, adheșiune, devotamint și iubire fiescă, creșcute în sacrariul inimei noastre cuprinse în acesta adresă de aderință omagială, — care cunună, ca se remână nevescėzită vom implora peste aceea de la Domnul seclilor roua harului creșc prin rugăciunile noastre ferbinți ce înalțăm la tronul divin:

Ca Dumnezeul îndurării firul vieții celei scumpe a Escelenției Tale spre înflorirea bisericeii și mângăierea națiunii noastre, spre binele patriei și spre bucuria obstescă să-l susțină încă întru mulți și fericiți ani!!!

Pe lângă expresiunea simțimentelor noastre de profundă venerațiune făscă omagială exorând părintescă binecuvântare și serutând sacrata-Ve dréptă sîntem

Șimleul-Silvaniei la 21 Martie 1902.

Ai Escelenței Vostre umilit devotați fii:

Alimpiu Barbolonicu, vicar for. gr. cat. eppesc al Silvaniei. *Georgiu Pop de Băsescu*. *Andrei Cosma*, dir. de bancă. *Vasiliu Pop*, asesor în pens., curator primar. *Georgiu Maior*, jude reg. în pens. *Dr. Coriolan Meșesan*, adv. *Dr. Mihai Pop*, adv. *Petru Cosmuță*. *Gavrilă Trif*, prof. prep. în pens. *Ioan P. Lazar*, prim-compt. la „Silvania”. *Aug. Marcus*, cassar. *Eugen Boros*. *Ioan Moldovan*, practicant. *Ioan Moldovan*, paroch și prot. on. în Bănișor. *Ioan Papiu Pop*, prot. tract. Periceiu. *Aurel Ietruca*, preot gr. cat. *Cordis Avram*, preot gr. cat. în Dersida-mică. *Buciu Simeon*, inv. gr. cat. în Cățel. *Ambrosiu Bulzan*, preot gr. cat. în Malădia. *Pompeiu Podina*, cleric c. IV. de Gherla. *Grațian Flonta*, paroch gr. cat. în Cățelul-rom. *Vasiliu Oltean*, inv. în Periceiu și v-pres. reun. inv. rom. sêlăgeni. *Ignat Suru*, preot în Ma. *Aurel Orian*, preot în Cizer. *Vasiliu Hoblea*, preot în Cigu. *Ioan Farcas*, preot în Bădăcin. *Gavril Waida*, par. Bobotei și adtoare tract. Șamșod. *Georgiu Stanciu*, preotul Sarvadului. *Ioan Vicaș*, protopopul Ippului. *Ioan Kovacs*, par. gr. cat. în Iaaz. *Vasiliu Ghetie*, preot în Șeredeu. *Ioan Ilies*, preot în Boșca-rom. *Simeon Pinte*, preot în Giumelciș. *Aug. Vicaș*, preot. not. tract. Ippului. *Aug. Moldovan*, preot în Marin. *Laurențiu Avram*, preot în Vălcăul-mag. *Aug. Carsai*, preot în Hălm giu. *Ales. Sima*, preot în Periceiu. *Petru Ostate*, preot în Curitău. *Petru Codeus*, preot în Fizeș și not. tract. Vălcăului-mag. *Alimpiu Coste*, preot în C-beiu. *Michail Bohățel*. *Ioan Popiliu*, preot în Marea. *Teodor Pop*, protopop tract. Bred. *Nicolau Pop*, inv. în Hidig. *Demetriu Pasca*, inv. în Siciu. *Aug. P. Mureșan*, preot în Doh. *Grigor Pop*, inv. pens. *Clemente Pop*, preot în Recea. *Ioan Hendra*, inv. în Recea. *Ales. Mircea*, compt. III. *Georgiu Cudur*, oficialist. *Vasiliu Dragoș*, inv. pens. *Georgiu Pătuș*, amplotiat la „Silvania”. *Georgiu Podina*, preot în Almaș. *Petru Epure*, inv. pens. *Demetriu Fulep*. *Georgiu Bogdan*, inv. în Șimleu. *Laurențiu Sima*, preot în Sig. *Ioan Flonta*, inv. în Bădăcin. *Teofil Dosa*, rig. drept

Damele române din Șimleul-Silvaniei:

Emilia Mureșan măr. *V. Pop*. *Ludovica Oros*. *Sabina Deleu*. *Helena Iustina Hendra*. *Maria Lazar*. *Maria Cosma* n. *Dragoș*, pres. reun. fem. rom. sêlăgene. *Emilie Trif* n. *Wisz*. *Adela Trif*. *Veronica Muste* măr. *Boros*, v-pres. reun. fem. rom. sêlăgene. *Helena Dr. M. Pop* n. *Micu*. *Rhea Silvia Lungu*, inv. Șimleu.

Mulțumită publică.

Pentru biserica gr. cat. din H-Uricani s'au procurat următoarele odore: Pentru biserica I. 1. Un rînd complet de odajdii din mêtasă albă în preț de 141 cor., pentru cari au contribuit următorii: Nic. Zugrav preot și soția 6 cor., Mihai Staic, Bucur Petrese, Ștefan Careman, Ioan Careman, Lascu Têrhat, Nicolae Bulzan, Ștefoi Ionășe, câte 2 cor.; Ioan Zugrav cantor 4

cor. 40 fil., Ioan Danci 4 cor., Eva Zugrav 3 cor. 40 fil., Mihai Condreș, George Zugrav, Ioan Ciucea, Ioan Zugrav, Trif Cocola. Ioan Fagaș, Demetriu Roman, Fironța Timișan, Ioan Careman, Ilie Condreș, George Têrhat, Nicolae Făgaș, Nicola Roman, Ioan Careman, Petru Ionășe, Marinca Zugrav, George Cocola, Constantin Calină. Iovan Murg, Ana Zăvoi, Ioan Ionășe câte 1 cor.; Iacob Pantilie 40 fil., Eva Zapadă 20 fil., Dănilă Fireza 40 fil., Dem. Văgăun, Simion Careman 30 fil., Iovan Murg 60 fil., Maria Têrhat 20 fil., Rusalin Mărcău 40 fil., Maria Calotă 40 fil., Dem. Maniș 40 fil., Ștefan Stoî 60 fil., Dem. Careman 40 fil., Iovan Văgăun 40 fil., Dem. Timișan 40 fil., suma 63 cor. 33 fil. restul s'a acoperit din cassa bisericii.

2. Un potir de argint aurit cu aparținătoarele și o cruce manuală de argint în preț de 192 cor. 15 fil., la acestea au contribuit: Ioan Zugrav cantor 2 cor., Ioan Măcser crâsnic 4 cor., Nicolae Zugrav 6 cor. George Condreș 2 cor., Eva Condreș, Pantimon Murg, Ioan Careman, Lascu Têrhat câte 2 cor. suma 22 cor. restul din cassa bisericescă.

3. Lucretia Zugrav a procurat și lucrât pentru altar un covor alb cu dantelă în preț de 10 cor.

4. Ana Neag pentru repausatul său soț un prapor cu 20 cor.

5. Din arênda muntelui „Brazi” oferită de credincioși s'a procurat un luster de bronz aurit cu 18 lumini în preț de 200 corone.

6. Ioan Zugrav și Trif Cocola donază un dulap pentru conservarea odórelor sacre în preț de 10 cor.

7. Maria Pavel născ. Têrhat în semn de mulțumită lui Dumnezeu pentru însănătoșarea din un morb greu a donat o Evanghelie cu litere latine în preț de 25 corone.

Pentru biserica II. 1. Un potir și disc din bronz aurit procurat de George Fireza crâsnic în preț de 34 cor.

2. Un rînd de odajdii negre procurate de Simion Dinea, intru odihna sufletelor socriilor săi în preț de 50 cor.

Primescă evlavioșii donatori binecuvîntarea Părintelui cel ceresc, pe carele ruga-l voi fierbinte să verse cu prisosință darurile Sale peste ei!

Hob.-Uricani, la 12 Martie 1902.

Nicolau Zugrav
preot gr. cat.

Noutăți.

De la Orade. Dumineca trecută Escel. Sa Episcopul Pavel, încunjurat de clerul gremial, a celebrat în catedrala din Orade s. liturgie pentru iubileul său. Serbarea iubilară a decurs în totă liniștea. A doua zi Escelența Sa a plecat la Slatina, unde va petrece în singurătate și retragere ziua iubileului său.

Masa studenților de la gimnaziul din Blag pôte să înregistreze noue donațiuni. Dl. avocat Petru Călcunariu din Orșova și soția sa Aneta a promis spre acest scop nobil suma de 50 cor. Rata primă a și sosit la destinație, restul va urma în rate lunare. De la un cerc de părtinitori al acestei idei generose s'a colectat 2 cor.

Congregația de primăvară a comitatului nostru e convocată în ședință ordinară pe 27 Martie.

Arcadie Ciupercovici, Mitropolitul ortodox al Bucovinei, după cum spune „Deșteptarea” se află foarte rău. Pătimesce de insomnie și i-a doze mari de brom. Funcționarea inimii e de tot neregulată. Întreg trupul e cuprins de slăbiciune. Catastrofa e inevitabilă. În momentul ultim aflăm că *Mitropolitul a și repausat Marți* la 12 ore din zi, în etate de 79 ani. Conducerea diecesei deja din Joia trecută a fost predată dlui Episcop Dr. V. de Repta.

Remaniere ministerială. Br. Fejérvary, ministrul de honveđi nu va abdice, după cum se anunțase zilele trecute, ci va rămâne și mai de parte. Hotărîrea de ași revoca dimisia, zice-se că e de a se atribui întrevierii Maiestății Sale, care i-a cerut în scris să rămână.

„Steaua” e numele unei societăți înființate la Bucuresci cu nobila menire de a lucra pentru întinderea învățaturii în popor prin tipărirea și răspândirea de scrieri și publicații morale, patriotice și de folos practic și pentru împedecarea, prin toate mijlocele legali a răspândirii de scrieri și publicații imorale sau cu tendințe contrare statului și ideii naționale române. Președintele societății e distinsul membru al Academiei dl Ion Kalinderu, vicepreș. marele naționalist Sava Șomanescu. Societatea a scos până acum două broșuri: „Prin țara Basarabilor” de poetul George Coșbuc și „Folosele învățaturii de Petre Dulfu, amîndoi autorii compatrioți de ai noștri. Am primit broșura a doua, care se estinde pe 96. pag. form. 8° mic și costă 15 bani.

Adunarea generală a băncii „Poporul” s'a ținut în 10 crt. sub preșidiul Rrsimului Ioan Boros, canonic, directorul esecutiv al institutului. De față au fost 30 acționari, cari au reprezentat 442 acții cu 353 voturi. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere după puțină desbatere s'a primit cu unanimitate. Din acel raport se vede că venitul curat de la înființarea institutului 1 Iunie 1900 — 31 Decembre 1901 a fost de 16949 cor. 16 fil. din care s'a dat acționarilor 5% dividendă 6307 cor. 38 fil.; s'a dotat fondul de rezervă cu 7.645 cor. și s'a înființat un fond cultural de 1.120 cor., a cărui destinațiune se va hotărî mai târziu, după ce va mai cresce fondul. Denuneri spre fructificare sînt 223900 cor. 20 fil. ér reescompt la finea anului 1901. 41.152 cor. Espirând mandatul comitetului de supraveghiere au fost realeși membrii vechi Dni: Ștefan Bercian, Moise Nyes, George Trăilă, Dr. Aurel Valean și Dr. Iacob Radu. Nefiind insinuate propuneri, în sensul statutelor, adunarea s'a terminat la orele 5 p. m. Sara s'au întrunit acționarii la cină comună, care a decurs foarte aninat.

Proces interesant. Cetitorii noștri cunosc cazul. Cunoscutul scriitor Caragiale a intentat proces unui anumit Caion, care l'a calumniat publice că a plagiat drama „Năpasta” după un scriitor ungar Kemény. La pertractare Caion susține plagiatul, dar acum din Tolstoi. Procesul se amână până în 24 Martie v. când Caion va avé să aducă în traducere legalisată respectiva piesă din rusesce.

Mulțumită publică. Curatoratul bisericii gr. cat. din Cluș și pe calea acesta exprimă sinceră mulțumită bravilor tineri universitarii români, cari în scopul augmentării fondului pentru edificarea năuiei bisericii au aranjat serata dansantă din 6 crt. și laudându-le interesul și dragostea, ce o au pentru causele mari, constată primirea sumei de 378 cor 70 fil. de la cassarul seratei Dl. Ales. C. Preancu. Cluș din ședința curatoratului ținută în 13 Martie 1902. Ștefan Roșian, președinte. Iacob Mureșan, notar.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PROVEDINȚA.

Traducere liberă din limba italiană.

(Continuare.)

Că contesa a fost ajuns la cunoștința exactă a întâmplării tragice — arăta până la evidentă sentimentul nespusei pietăți. Ce nutria față de bărbatul ei, și modul într'adevăr ângeresc în care se umilise în fața durerilor sërmanului nebun, arătându-se tot cu mai multă dragoste și afect față de el.

Când Gaston frânt de oboselă — era cuprins de somn, contesa intra în chilie, ingenunchia lângă pat, și îi șoptia la ureche fragede cuvinte. În atare chip în tăcerea nopții, își deschidea tesaurile inbirei și durerii, de cari îi era plin sufletul. Tot de una își inchipuia că trezindu-se bărbatul, își va redobîndi rațiunea, mintea, și strîngându-o în brațele sale, se va mișca și va plânge împreună cu dinsa. Deșartă speranță. Cât ce se trezia, nebunia îl cuprindea din nou, și biata muieră era silită să se depărteze tristă și nemângaiată.

Vedînd că starea morbosului nu se schimbă întru nimica, trebuia să facem ceva. Am chemat pe medicul Fouré din Nantes, vestit peste tot pentru știința sa și pentru calitățile sale personale eminente, în care dîmna Valgrand avea deplină încredere.

El se nisia a cura nu numai morburile trupesci ci și cele sufletesci, și mulți îi erau recunoscători pentru amîndouă vindecările.

După ce doctorul a vedut și examinat de mai multe ori pe Gaston, într'o zi mă chemă la o parte și-mi zise:

— Eū cred că morbul amicului DTale nu se pōte vindeca în urma întâmplării tragice peste care a trecut, — fără numai prin minune; știința medicilor în cazul acesta e zădarnică. Nebunia răzimată pe rațiune e mai tot de una incurabilă. În tocmai ca și erōrea basată pe adevăr: deși concludinnea este pe cāt se pōte de absurdă, totuși dacă premisele sînt adevărate — o susțin și o apără. Dar la tot cazul datorința noastră e să cercăm tōte mijlocele de vindecare, chiar și dacă aceea se pare a fi imposibilă. Contele de Valgrand nu pōte rămānē aci, pentru că prezența muerii sale, vederea acestor locuri — cari atāta vreme au fost martorii fericirii sale — atrag esaltarea lui, îl iriteză și influențeză mult asupra morbului. Când se va simți pus în siguranță de prigonirile, de cari crede că trebuie să se témă, deliriul se va micșora, și cānd va fi de parte de Franța, sum sigur, că nebunia lui, care de presinte este furiōsă — se va măi calma, pe lângă condițiunea, ca să nu fie contrariat în nimic. Restul îl va sevărși timpul, acesta e remediul, ce noi medicii îl sfătōim tuturor, cānd n'avem altele.

Eū eram de aceeași părere cu medicul, am conferat și cu contesa, care nici nu se încercă a se opune, ci îmi zise plāngēnd:

— Dar dacă trebuie să stee departe de mine și eū nu pot pleca cu dînsul... cine îl va însoți?

— Eū! îi rēspunsei, fără a mă gândi mult.

În ziua următoare, într'o nopțe întunecōsă — fără lună și fără stele — trāsura mea ne aștepta la pōrta castelului.

Am luat tōte mēsurile ca să nu se descopere plecarea noastră. Contesa nici nu se cugeta la acēsta, servitorii dormiau. N'am trebuit să capacitez mult pe Gaston ca să-mi urmeze și eșirām din castel cu pași repeși. Ajunși la trāsura, el se urcă în dinsa. Eram să mă urc și eū, cānd recunoscui — ascunsă în umbră — pe Dōmna Valgrand, care înainta cu repeșiune, îmi prinse o mână și — fără de voia mea — o duse la buzele sale udāndu-mi-o cu lacrimi. Scurt după aceea caii porniră în galop.

IV.

Întrelas — amice — ați descrie călătoria, îi poți face o idee tu însuși!

Am luat direcțiunea spre Italia, și se adevări precis ceea ce prezise medicul. Cāt ce trecurām peste granița franceză — nebunia lui Gaston deveni măi calmă și măi tractabilă.

Ba — spunēnd adevērul — un singur punct din creerii lui era morbos, restul era sănătos, era înse destul să-l pomenesci numele muerii sale ca să-l scoți din minte.

Merserām din cetate în cetate, cercānd tōte mijlocele ca să-l distrag, și dacă nebunia lui cāte odată se părea că încetă, — memoria sa neimpăcată nu-l da pace și odihnă. Nu-i ajuta nimic dulcēța climei, încāntătorul ceriū senin al Italiei și privirea frumusețelor grandioase și sublime ale cap d'operelor italiene.

Eū îmi țineam cu scumpătate promisiunea, ce am făcut'o contesei și medicului înainte de a pleca — adevă de a le serie des și a-l ține în curent cu tōte. Din partea lor îmi rēspundeau grabnic și cu precisiune.

La o lună de la plecare, am primit în Genova o epistolă de la Dōmna Valgrand, ce se termina cu o esclamațiune de speranță. Doctorul încă adause cāte-va șire cari confirmară îmbucurătōrea veste... Amîndoi îmi scriseră să nu spun nimica lui Gastone...

La cāte-va luni după aceea am primit în Florența dōuē epistole de odată, una de la contesa și alta de la medic.

Epistola dōmnei Valgrand era un imn de adēncă recunoscință, și eū o cetil mișcat până la lacrimi; în cēcalaltă se cuprindeau instrucțiunile, ce trebuia să le urmez, indicāndu-mi direcțiunea, pe care trebuia să pe îndreptām și termina zicēndu-mi:

— Măi este o rază de speranță — pōte, spre a le vindeca tōte, dar trebuie să grijesci ca contele Valgrand să nu scie nimic, și că buna reușită depinde numai de la discrețiunea DTale.

Trecură luni, trecură ani, fără ca să se întimple vre-o schimbare în starea nenorocitului meu amic.

Percurserām întregă Europa, am vizitat Orientul, dar nebunia lui îl urmăria peste tot. Chiar și la pōtele muntelui Olimp, chiar și pe tērmurii Mării Mōrte, el vedea agenții secreți ai muerii sale! Abia ne opriam în un loc și trebuia să plecām în altul.

— Dar — îl întrebam eū cāte odată — cum îți inchipuesci tu, că muerăa ta, așa de bună, așa de religioasă și de afectuōsă — să-ți voescă mōrtea ta, prigonindu-te cu atāta crușime?

— Cum să-mi inchipuesc? îmi rēspundea el — aū dōră ești nebun? Őre o mamă pōte să terte pe ucigașul fiului ei?

Și aceste zicēndu-mi-le — erumpea în furii grōznice, se revolta în contra lui Dumnezeu — pronunțānd blasfēmii ne măi auđite contra Provedinței — care în loc să-i pedepsescă, în nemārginita sa îndurare lucra numai spre binele lui.

Ași minți și m'ași face măi bun de cāt cum sum, dacă așa zice, că nu mă căiam pentru că am primit asupra mea o însărcinare așa de grea; de multe ori mă temeam că nu voiū reuși, mă simțiam înfrānt și slăbit în puteri de a merge înainte. Când trāsesc măi multă vreme în intimitatea unui nebun, să pare a fi lucru ușor și plăcut a asista și a cura și pe cei leproși.

Eraū momente, în cari mă întrebam pe mine însu-mi într'adins, că ũre nu-s și eū cam nebun? — după cum zicea Gaston. Eram convins și is și de presinte că nebunia — la o anumită vreme — e o bōiă lipicioasă.

Încurajările ce-mi veniau din patrie îmi susțineau pnterile. Epistolele bunului medic erau pline de speranță, cele ale contesei îmi esprimaū sinceră recunoscință, și deși apărea din ele durerea, de care era cuprinsă contesa — totuși erau asemenea vremilor celor grele de vară, cānd sōrele strălucesc printre nori.

Surisul era mestecat cu lacrimi, și speranța unui viitor măi bun era amestecată cu expresiuni de cea măi mare supērare și întristare.

Trecură trei ani, de cānd eram în străinătate, măi aveam un'an ca să împlinim timpul de exil prescriis de medic. Încă un an și Gastone pōte va fi mântuit!

Anul al patrulea și cel din urmă a fost măi calm, măi liniștit, dar nu măi puțin trist și plin de greutate. După atāta vagabundare din o țară în alta, în urmă ne așezarām în un sātūș german.

Aici Gaston stātea zile și sēptēmāni întregi fără de a rosti un cuvint, și de cum-va eū mă încercam a-l conturba din amortēla aceea, el se uita lung la mine și îmi zimbia ca un hābēncit. La tōte întrebările mele îmi rēspundea:

— Olivier a murit, și eū l'am ucis!

Numele muerii sale îl făcea să tresarā pururea. Era indiferent la tōte, nu cunoșcea locurile pe unde îl conduceam, nici nu-și bătea capul să le cunoască, tōte locurile erau bune pentru dînsul, numai în Franța să nu fie.

Îngāndurat de starea acēsta, am fost scris medicului rugāndu-l să ne scurteze martiriul atāt de lung, dar dînsul — neclătīt în ordinațiunea sa — îmi rēspundea: Așteptă!

(Va urma.)

HIGIENA CLERICALĂ

(după Dr. A. Stöhr.)

(Continuare.)

Dar nici predarea din cuvînt în cuvînt a textului memorizat, încă nu-l poți pretinde de la un orator de ceva renume, de ore ce aici își arată valoarea o aparință și psihologică, ce din punct de vedere a fiziologiei creierilor încă își are explicația și greutatea sa. Să luăm de es. că o predică sau vorbire e prelucrată cu toată plăcerea și grija, ca cum ar fi gata de tipar și că s'a studiat până în temelii și s'a imprimat în memorie, cu toate aceste, oratorul, ce e domn peste sine și cuvinte, punându-se față în față cu ascultătorii, în momentul acela dă o formă liberă și nouă cuvîntărilor sale, și se abate ast fel nu numai în cuvintele singuratică, ci în toate întorsăturile și propunerile de la textul așa zis oficial și nu a rare ori cu o înțelegere artistică, ba chiar ca mînat de un instinct norocos, crează o vorbire cu totul nouă chiar în fața publicului. Pe lângă aceste se întîmplă adese ori la oratorii geniali, că redactarea textului nou, momentan, e de o putere și efect mai mare, de un colorit mai bogat și de o siguranță de învingere otărită, de cari arme cu o zi pōte mai înainte, în deșert ai umblat să te folosești, că nu le-ai aflat. Cu toate aceste, pregătirea ce ți-ai făcut-o mai înainte, are avantajul că oratorul, ca și un general care își cunoște teretul, în momentul decisiv se mișcă peste tot sigur și cu ușurință și se folosește de toate mijlocele ajutătoare în modul cel mai conștient și cu succes.

Nu mai cel nedepins — începătorul — e necesitat a se ține orbiș de fie care cuvînt, și o atare vorbire să și cunoște că e automată și țapănă, și mai cu samă se întîmplă așa ceva atunci, când vorbirea sau predica se ține îndată după memorizare. E o regulă de aur, că timpul sau orele cele mai de aproape de predică, să nu te ocupi cu memorizarea, ci între memorizare și predare să nu fie timp cel puțin de o zi.

Unii scriitori s'au ocupat cu întrebarea, care ar fi timpul cel mai priincios pentru memorizarea predicii? Eu cred că aici e de a recunoște și a face loc și dedării individuali, pentru că memoria unuia se arată mai susceptibilă preambulându-se; altul folosindu-se de pipă ori de tabacheră spre a aduce mintea la ascultare, altul are lipsă de liniștea nopții, la lumina debilă a unei candelă, dacă vrea să-l succedă memorizarea. Mai acomodată, află eu înse pentru memorizare, orele de dimineață, și cei ce au esperiat această, vor zice de sigur că: ora de dimineață are aur în gură, pentru că liniștea somnului a dat spiritului o putere nouă de a se încorda, er suprafața creierilor, pe cari se imprimă suvenirile, este ea și o tablă nouă curată și stă gata și e capabilă de a serie pe dînsa; și păcătuesce greū acela, ce în orele tîrzie a nopții, când puterile simțului sînt mai învinse de ostenele și de somn, cu forță îngreună spiritul ostentit, și el așa îngreunat se pare neascultător și cerbicos, și numai a doua zi află că abia s'a legat ceva de el din sară ori noptea trecută. Ba și după mîncare, nu e recomandabilă memorizarea, din care cauză și latinul a zis: „plenus venter non studet

libenter“, căci capul și stomachul se împedeca imprumutat, dacă în acea oră îi astringi la activitate serioasă.

Apoi vorbind despre memorie în genere, aū nu aūdim și esperiem, că aceea cu înaintarea în etate pierde tot mai mult din capabilitatea avută în anii de școlă: de a memoriza și reproduce din vorbă în vorbă cele învățate?

Cunoscințele și știința fiziologică despre creier, nu scie și nu află motivul rațional, că ce e cauza de o espresione de activitate a organului acestuia, să se micșoreze independent de toate cele alalte, și eū zic că acesta micșorare e numai aparentă și se esplică mai mult din lipsa esercitării până la o anumită etate.

Am amintit mai sus acea aparință proprie, ba chiar morbulentă, de care e cuprins un începător înainte de a se urca pe amvon, și care, după analogia altor stări, se numesc cu drept cuvînt „friguri de amvon.“ Atari iritațiuni adese cresc în adevărate simțeminte de frică, cari trupesce să manifesteză prin baterea dēsă a pulsului, întărirea funcțiunii inimii; uscăciune în gură și răgușire, prin o neliniște în tot trupul, prin mimica musculaturei din față.

Contra acestei stări morbulente, ceea mai bună medicină e curajul, dedarea continuă în a predica.

În cāt privesce timpul de a predica, cred că ori cine va recunoște că orele înainte de amēdi, sînt a se preferi orele de după mîncare, e stricăciōsă chiar și sănătății, deci trebuie să concedem, că și o vorbire sau predare mai academică, fiind stomachul de tot gol ori debil, încă nu e des recomandabilă. Dedarea și otărirea bărbătescă, cu toate aceste sînt în stare în mod excepționabil une ori de a predomni peste lipsele fizice de alimentare, dară cu toate aceste sîntem datorii de a ține samă și de preceptul rațiunii sănătōse omenesci, ca rezultatul buneii prestațiuni a unei cuvîntări mai mari, în care toate forțele sufletesci și fizice se pun la mare probă, să nu le espunem întîmplării, cānd și pe cel mai tare după o ajunare mai îndelungată îl pōte cuprinde de odată o slăbiciune neașteptată. Drept aceea e recomandabilă o îmbucătură întăritōre, dar ușoră, pentru predicator, înainte de ce și-ar începe cuvîntarea sa.

În cāt privesce îmbrăcămîntea, este de accentuat, că tot ce ar apăsa ori împedeca peptul și mișcarea liberă, să fie îndepărtat.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Augustin Bunea: **Vechile Episcopii Romănesci a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bělgradului.** Blaș 1902, pag. 152. prețul 2 cor. 50 fil.

„Semănătorul“, Nr. 14 cu următorul sumar: Tinerimea artistică. V. Cioflec. — Căntec vechi. St. O. Iosif. — Cititorii. A. Vlașuță. — Amurg de toamnă, Ada M. Poni. — De la țară (schită). Dr. Cr. Basarabeanu. — Logodnica (poesie). A. Vlașuță. — De pe băraganul presei, I. G. — Ielele (poesie), I. Darie. — Răspunsuri, Red. Numărul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foilor noastre trimițindu-se banii înainte cel puțin pe 1/2 an.

Tit Chitul: **O fată de tarabostos**, roman de pe timpul Dacilor. Gherla 1901, tom. I, pag. 269, tom. II, pag. 267, prețul 3 cor. Autorul acestui interesant roman dă dovești de cunoștințe frumoșe despre strămoșii noștri a căror viață ne-o descrie într'un chip atrăgător, care ține încordată atențiunea până la sfîrșit. Pagubă, că limba și stilul sînt adese așa de străine firii graiului românesc.

Dicționar mitologic, de Gavril Pop, fasc. IV și ultim, conține cuvintele de la Proserpina până la Zygia, se estinde pe 54 pag. și costă 20 fil. Recomandăm această interesantă scriere ceitorilor noștri iubitori de anticitatea greacă și latină.

Statistica Românilor din Transilvania în anul 1760, făcută de vicariul episcopesc Petru Aron și publicată de Dr. Augustin Bunea, canonic mitropolitan Sibiu 1901. Costă 1 cor. + 10 fil. porto și se pōte procura de la Rsmul autor Dr. Augustin Bunea în Blaș.

Emil Bougand: **Mama sfintului Augustin**, traducere de Salba, tipărită cu cheltuiela și îngrijirea dlui prof. Dr. E. Dăianu. Un prețios volum de 494 pag. hărtie fină, tipar curat, prețul broș. 3 cor. legată în lux 4 cor. Se pōte procura de la editor și tipografia archidieceșană, alăturând și speșele de porto postal 30 fil.

Suplex libellus Valachorum, text original și traducere făcută de Dr. Elie Dăianu, Sibiu 1901, pag. 67, prețul 1 cor. Se pōte procura și de la Tipografia archidieceșană.

Olive de repans de Sorcova, un volum elegant și plăcut. Are 208 pag. și costă 2 cor. „Sorcova“ cunoscutul scriitor de la Brașov ne e destulă garanție de spiritul, cu care sînt scrise schițele și foilete adunate în această broșură.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

A apărut în editura „Unirii“:

Ben Hur

saū
Zilele lui Mesia
de Lewis Wallace.

Traducere.

Tom. I. format 8° de 539 pagine, Cor.
broș. costă numai 1.50

Tom. II. format 8° de 508 pagine,
broș. costă numai 1.40

Romanul acesta, tradus în toate limbile culte ale Europei, este una dintre cele mai interesante lecturi, instructive și moralizătoare, ce se pōta da în mîna ori cărui cetitor, fie de ori care gen și vristă.

Intr'insul ni-se infățișeză lumea romană în adevărata sa lumină, poporul jidovesc cu toate apucăturile și pornirile sale, și mai pe sus de toate, sentimentul acela creștinesc, ce transpiră din romanul acesta. Admiratiunea față de familia sfintă și neperitōrele tablouri, ce deșteptă în sufletul nostru, țin în continuu încătunată atențiunea și emoționează până la lacrimi.

O carte intr'adevăr bună pentru ori care familie, și forte potrivită pentru bibliotecile parohiale, școlare și poporale.

Prețul, în vederea scopului, încă este forte moderat.

De la Tipografia „Aurora” A. Todoran

din GHERLA — SZAMOSUJVAR să pot procura următoarele cărți:

Predee pentru Duminică Tom. I. de Iustin Popiță	4.40	Cor.	Trandafii și vioarele Poezii populare de Ioan Pop Reteaganul	60	Cor.
Cravântarii bisericesci în toată sferătorile de peste an. de I. Popiță	3.—		Pop Reteaganul	12	
Cravântarii funebreale iertăciunii pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de Ioan Popiță.	3.—		Ultimul stăcastru. Traducere de G. Simu	12	
Un volum de peste 24 cîte	3.—		Un cuvînt către frații români despre filozofia omenirii săvî vîntului de Aron Boca Velcheanu	20	
Cathecese pentru pruncul școlari de Tit Bud	3.—		Zina câmpului de Aron Boca Velcheanu	16	
Mannah cathecetic pentru primul an școlari de Basiliu Rădu	80		Versuri de dor adunate din poezii române de A. Oras General pentru școala română cu 6 clase cu un singur învățător de G. Magyar, învățător.	80	
Albina și Ieneșul de Aron Boca Velcheanu	1.20		Vista P. C. Vergure Maria de C. Darabaut	30	
Amintiri din Grecia de T. Bulc	1.20		Zidirea Iumel, Adam și Eva, orfănița sf.	16	
Bocetele adev. cântări la moartea, adunate de Ioan Pop Reteaganul	80		Cruci și 12 Vinetii de Ioan Pop Reteaganul	16	
Brecheții. Culegere de cântece culesse de I. Pop Reteaganul broș.	50				
Barb Cobzarul. Novela orig. de Emilia Luung	20				
Căntatul în școala populară. De Iuliu Pop Invătător în Năssud	60				
Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de George Simu	50				
Cartea Pîngărilor, sau Povestiri economice despre grădinarit, economia câmpului, creșterea oilor etc.	50				
Căntărețu. Novela de Dem. Dan	30				
Chintitul de carti strigă feciorii în joc de I. Pop Reteaganul	56				
125 Chintitul de carti strigă feciorii în joc de I. Pop Reteaganul	24				
Codreanu. Craiul condus de G. Simu	12				
Cu vîrful penel. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop. I. Monologie. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare	80				
Din Povestile lui Esop de Aron Boca Velcheanu	16				
De cînd să numește femeia porumbița? Poveste de Laur. Giorbea	20				
Din trecutul Sîlvanei. Legenda de Victor Rusu	60				
Zile negre. Versuri de Petrea de la Ciug	30				
Grănia lui Novac	20				
Horea lui Pintea vităzul	12				
Igănia în Tauria. Tragedie în 5 acte. După Euripide tradusă în versuri de Petru Dutil Carnetel Rosu. O interesantă novă înaltă tradusă de Moșul	60				
IONEL Educațiunea unui bun copil, carte pentru părinți și alți educatori de V. G. Borjovan	2.—				
Indreptar pentru ortografia somnă de V. Dumbrava profesor	24				
Impărtășia fișanilor pe virtul unui plop de A. Bora Velch.	16				
Istoria P. C. Vergure Maria de Nicula	20				
Leonat cel tînr. Istoric în versuri de Ioan Pop Reteaganul (cu o ilustrațiune), o broșură cu conținut foarte glumeț.	50				
Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Pop	40				
Tot de aici să pot procura tot soiul de cărți și reușite școlare, tipărituri oficiose, hărți, reușite de scris și altele. Tipografia noastră primește ștre prețurile cele mai moderate. Cataloge și trimite gratis și franco ori și cui. — Venzătorilor să dă rabatul cuvenit. — Comenzile sînt a să adresa în Tipografia Aurora în Gherla — Szamosujvár					

Comunicarea trenurilor prin gara Küküllőszög — Blăș.

(valabil din 1 Oct. 1901)

Sosec		Pleacă	
1. De către Tring:		1. De către Tring:	
Tren accelerat.	9.04 dim.	Tren mixt.	12.58 d. a.
" mixt.	9.26 d. a.	" accelerat.	7.35 sara
" personal.	1.02 noaptea	" personal.	2.23 noaptea
2. De către Copca:		2. De către Copca:	
Tren mixt.	12.56 d. a.	Tren accelerat.	9.05 dim.
" accelerat.	7.34 sara	" mixt.	2.28 d. a.
" personal.	2.21 noaptea	" personal.	1.07 noaptea
3. De către Săbărd:		3. De către Săbărd:	
Tren personal.	8.48 dim.	Tren mixt.	3.25 noaptea
" mixt.	6.50 sara	Tren personal.	2.48 d. a.

DAUERHAFT GERUCHLOS **SOFORT TROCKNEND**

Christoph-Lack
fără miros și se uscă repentin.

Christoph-Lack
fără miros și se uscă repentin.

DER ECHETE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Cu veritabilul Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut, cum și uscarea târzie și scorbosă, ce o au văpselile și lacul de olei. Afară de acestea modul întrebuițării lui e de tot simplu, în cât îl pôte face fie cine.

Depozite în: (22) 1—15

Blăș: Ludovic Schuller. Sibiu: Franz Jahn Söhne.

Tipografia Seminarului arhidieceșan.